EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.7.29.
COM(2022) 383 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Felülvizsgálati jelentés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásáról

Felülvizsgálati jelentés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásáról

2022. július

Tartalomjegyzék

Bevezetés 2

I. A HELYREÁLLÍTÁSI ÉS REZILIENCIAÉPÍTÉSI ESZKÖZ VÉGREHAJTÁSA FOLYAMATBAN VAN: MEGERŐSÖDVE KIKERÜLNI A GLOBÁLIS VILÁGJÁRVÁNYBÓL 3

I.a. Beruházási és reformlendület az európai gazdaságban 3

I.b. Azonnali pénzügyi támogatás nyújtása 6

II. AZ EDDIGI ELŐREHALADÁS: HOZZÁJÁRULÁS A HAT PILLÉR CÉLKITŰZÉSEIHEZ, VALAMINT A NŐK ÉS FÉRFIAK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉGHEZ 8

II.a. Az időtálló helyreállítás hat pillére: a teljesített mérföldkövek és célok áttekintése ..8

II.b. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hozzájárulása a nemek közötti különbségek kezeléséhez 25

III. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK: A FELMERÜLŐ KIHÍVÁSOKHOZ IGAZODÓ RUGALMAS ESZKÖZ 31

III.a. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek megerősítése az új kihívások kezelése érdekében 31

III.b. Előrelépés: iránymutatás a tagállamok számára a tervek aktualizálásához 33

Következtetés 34

Bevezetés

Az (EU) 2021/241 rendelet 2021. február 19-én létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt, hogy a Covid19-világjárvány társadalmi és gazdasági következményeinek enyhítése és az Unió jövőbeli kihívásokra való jobb felkészítése, különösen a zöld és digitális átállás támogatása révén előmozdítsa a kohéziót. Tizennyolc hónappal később az eszköz végrehajtása jó ütemben, és a tagállamok által meghatározott reformok és beruházások ütemtervének megfelelően gyorsan halad. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből eddig 100 milliárd EUR nagyságú forrást folyósítottak: az 56,6 milliárd EUR előfinanszírozás és a 43 milliárd EUR kifizetés, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása kézzelfogható helyszíni eredményeket hoznak, mind a beruházások, mind a reformok terén az eszköz által lefedett hat pillérben.

Az eszköz végrehajtásáról szóló első éves jelentés[1] 2022. március 1-jei közzétételét követően, valamint a rendelet 16. cikkével összhangban ez a felülvizsgálati jelentés naprakész tájékoztatást nyújt az eszköz végrehajtásáról, mennyiségi értékelést adva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek éghajlat-politikai és digitális célokhoz, valamint a hat pillér mindegyikéhez való hozzájárulásáról. A jelentés azt is leírja, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek miként kezelik a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségeket. A jelentés foglalkozik a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásáról szóló európai parlamenti jelentéssel[2], és információkat tartalmaz a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek 2022. június 30-ig történő végrehajtásáról, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytáblában közzétett adatokon alapul. További információkat a Bizottság által 2022 májusában indított NextGenEU kampány is népszerűsít[3].

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet 16. cikke előírja, hogy a felülvizsgálati jelentésnek a tagállamoknak szóló észrevételeket és iránymutatásokat kell tartalmaznia a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveinek a maximális pénzügyi hozzájárulás 2022-es aktualizálásához kapcsolódó aktualizálása előtt. Az Ukrajna elleni orosz invázió által kiváltott geopolitikai és gazdasági fejleményekre reagálva azonban a Bizottság előre jelezte észrevételeit és iránymutatásait, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekre vonatkozó, a REPowerEU[4] terv keretében 2022 májusában közzétett bizottsági iránymutatás részét képezték.

[1] COM(2022) 75 final.

[2] Elérhető a következő internetes címen: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0171_EN.html

[3] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet 34. cikkének (3) bekezdésével összhangban, lásd: https://europa.eu/next-generation-eu/index_en

[4] Az iránymutató feljegyzés a következő internetes címen olvasható: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c_2022_3300_1_en_0.pdf

I. A HELYREÁLLÍTÁSI ÉS REZILIENCIAÉPÍTÉSI ESZKÖZ VÉGREHAJTÁSA FOLYAMATBAN VAN: MEGERŐSÖDVE KIKERÜLNI A GLOBÁLIS VILÁGJÁRVÁNYBÓL

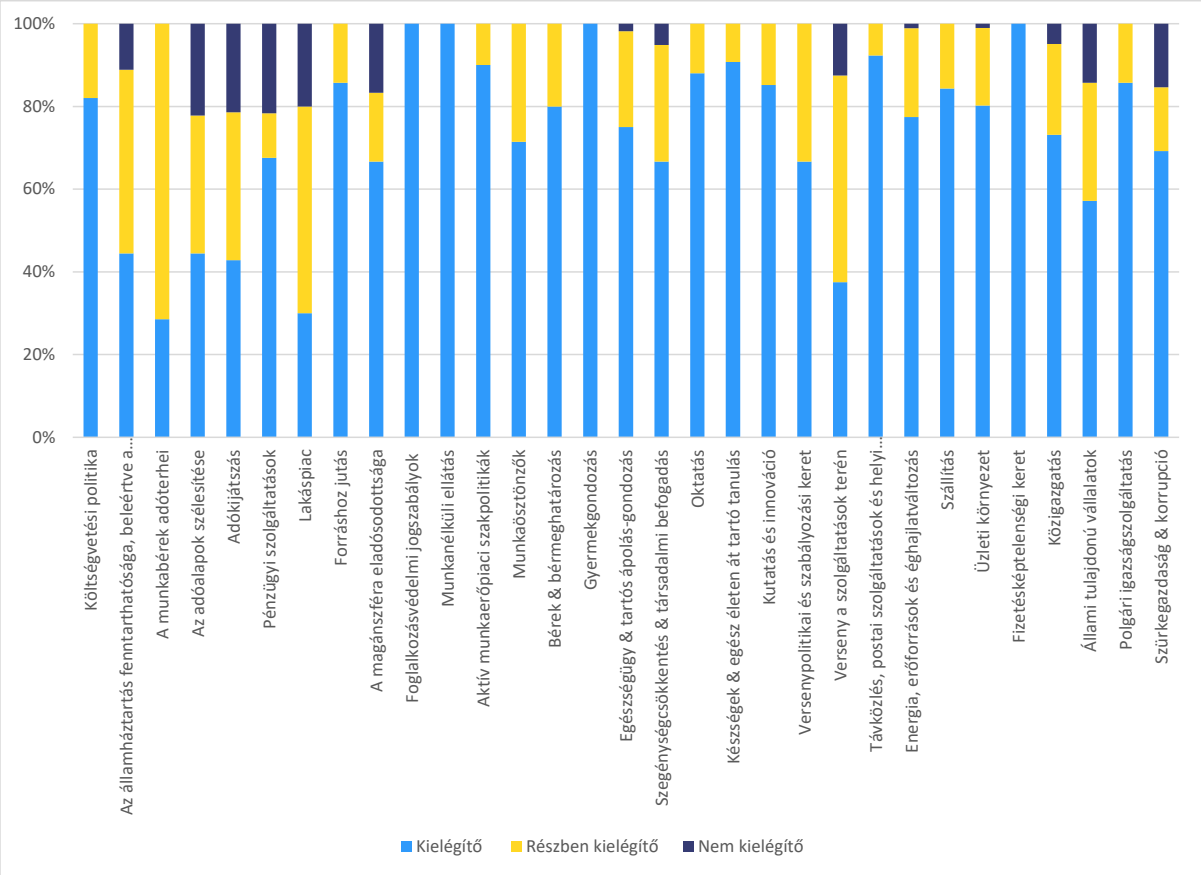
I.a. Beruházási és reformlendület az európai gazdaságban

Több mint két év telt el azóta, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt mint Európa válságra adott példa nélküli válaszát bemutatták. Az európai gazdaság alapvető átalakuláson megy keresztül egy nagy bizonytalanságoktól terhes, zavaros globális környezetben. Ezért a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz fő célja az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának előmozdítása a hosszú távú hatású reformok és beruházások finanszírozása, valamint a zöld és digitális átálláshoz nyújtott, mindenre kiterjedő támogatás révén. Ennek során a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítményalapú logikájának célja, hogy 2026-ig minden tagállamban hatékony reformlendületet biztosítson. A becslések[5] azt mutatják, hogy a NextGenerationEU forrásai megfelelő felhasználás esetén várhatóan mintegy 1,5 %-kal növelik az Uniós GDP-t, miközben támogatják az új munkahelyek létrehozását. A többéves pénzügyi keret és a NextGenerationEU bevezetése, valamint a kormányok által nemzeti intézkedésekre mostanáig elköltött több billió euró együttesen reziliensebbé és felkészültebbé tették az EU-t a világjárvány és más jövőbeli válságok jelentette kihívásokkal szemben. A legújabb előrejelzések elismerik az uniós gazdaság erőteljes növekedési potenciálját, annak ellenére, hogy az ukrajnai háború miatt a világpiacokon folyamatos zavarok és üzemanyaghiány tapasztalható. A növekedési előrejelzéseket azonban rendkívüli bizonytalanság övezi, és erős lefelé mutató kockázatoknak vannak kitéve. Ami a jövőt illeti, az infláció közelmúltbeli megugrása és a kamatlábak emelkedése közepette a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott támogatás iránti igény minden eddiginél sürgetőbb, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz alapvető támogatást képes nyújtani a kihívásokkal küzdő tagállamoknak.

A Bizottság és a Tanács jóváhagyta 25 tagállam helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben szereplő reformok és beruházások hozzájárulnak az európai szemeszter keretében a tagállamoknak címzett vonatkozó országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikének vagy jelentős részének hatékony kezeléséhez (lásd az 1. ábrát).

[5] Lásd: Pfeiffer P., Varga J. és in 't Veld J.: *Quantifying Spillovers of NGEU investment (Az NGEU-beruházások tovagyűrűző hatásainak számszerűsítése)*, European Economy Discussion Papers, 2021, 144. szám és Afman et al.: *An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility (A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz gazdaságtanának áttekintése)*, Quarterly Report on the Euro Area (QREA), 2021, 20. kötet, 3. szám, 7–16. oldal. Mindkét tanulmány kiemeli az eredményeknek a fő feltételezésekre való érzékenységét is.

1. ábra A 25 helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő országspecifikus ajánlások szakpolitikai területek szerinti részesedése (a CESAR meghatározása szerint)

Forrás: Európai Bizottság

A tagállamok folyamatos elkötelezettségének köszönhetően az eszköz végrehajtása fokozatosan teljeskörűen működni kezdett. Több tagállam és a Bizottság között folyamatban van az operatív szabályokkal kapcsolatos munka. Ezek aláírása a kifizetési kérelem benyújtásának előfeltétele. 13 tagállamban állapodtak meg eddig az operatív szabályokról,[6] ami 11 kifizetési kérelem benyújtásához[7] és 6 tagállamnak történő folyósításhoz vezetett[8]. Az eszköz hosszú távú sikeréhez elengedhetetlen, hogy a tagállamok továbbra is elkötelezettek legyenek mérföldköveik és céljaik időben történő teljesítése iránt. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz sikere a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek, a helyi és regionális önkormányzatok, a nem kormányzati szervezetek és más érdekelt felek szoros bevonásától is függ, akik hozzájárultak a tervek kidolgozásához, valamint jelenleg kulcsszerepet játszanak azok végrehajtásában. Emellett a tagállamok az Európai Bizottság technikai támogatási eszközére is támaszkodhatnak terveik végrehajtása során.

[6] Operatív szabályokat írtak alá Ciprussal, Észtországgal, Franciaországgal, Görögországgal, Horvátországgal, Lettországgal, Litvániával, Olaszországgal, Portugáliával, Romániával, Szlovákiával, Szlovéniával és Spanyolországgal. Várhatóan 2022 végéig 12 további tagállam írja majd alá az operatív szabályokat.

[7] Franciaország, Görögország, Horvátország, Olaszország, Portugália, Románia, Szlovákia egy kifizetési kérelmet, míg Spanyolország és Olaszország két kifizetési kérelmet nyújtott be.

[8] Franciaországnak, Görögországnak, Horvátországnak, Olaszországnak, Portugáliának és Spanyolországnak folyósítottak kifizetéseket.

Előrelépés a rendeletben meghatározott digitális és éghajlat-politikai célok felé

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz olyan széles körű reformokat és beruházásokat terjeszt elő, amelyek Unió-szerte támogatják a környezetvédelmi és digitális célkitűzéseket. Valamennyi nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv határozottan támogatja a zöld átállást. Minden helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek az elkülönített források legalább 37 %-át éghajlat-politikai fellépésekre kell fordítania. A 37 %-os éghajlat-politikai cél mellett minden egyes intézkedésnek meg kell felelnie a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek a környezetvédelmi célkitűzések szélesebb köre tekintetében. Míg az összes terv meghaladja a 37 %-os referenciaértéket (a tervek allokációinak 40 %-át éghajlat-politikai célkitűzésekre fordítják), több tagállam allokációjának több mint felét éghajlat-politikai célkitűzésekre fordította. Emellett az eszköz hozzá fog járulni az EU digitális transzformációjához is. Támogatja a digitális infrastruktúrára, készségekre, digitális technológiákra és K+I-re irányuló reformokat és beruházásokat Európa technológiai kiválóságának, valamint a vállalkozások és a közszolgáltatások digitalizálásának támogatása érdekében. A rendelet arra kötelezte a tagállamokat, hogy allokációik több mint 20 %-át fordítsák digitális transzformációval kapcsolatos intézkedésekre, de a legtöbb tagállam ennél többet tett – a tervek teljes allokációjának 26 %-át digitális célkitűzésekre fordítják. Németország és Ausztria például maximális teljes allokációja mintegy 53 %-át, Luxemburg, Litvánia és Írország pedig 32 %-át fordítja majd digitális célokra.

A féléves jelentéstétel során gyűjtött információk alapján a mérföldköveket és célokat időben végrehajtják. 2022 áprilisának végén a tagállamok a második féléves jelentéstételi forduló részeként beszámoltak terveik végrehajtásáról. A benyújtott adatok rávilágítanak a tervek végrehajtása terén elért folyamatos előrehaladásra, mivel a tagállamok jól haladnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik végrehajtásával.

Mind a reformok, mind a beruházások végrehajtása terén kiegyensúlyozott előrehaladás történt valamennyi helyreállítási és rezilienciaépítési tervben, miközben a mérföldköveket és célokat is teljesítették.

Példák teljesített mérföldköveket tartalmazó reformokra

- **Horvátország** elfogadta az alternatív közlekedési üzemanyagokról szóló törvényt
- **Franciaország** az államháztartás irányításával kapcsolatos reformot hajtott végre
- **Görögország** elfogadta és megkezdte a hulladékgazdálkodásról szóló törvény végrehajtását
- **Olaszország** jogszabályokat fogadott el az igazságszolgáltatási rendszer megreformálása érdekében
- **Portugália** elfogadta a szegénység elleni küzdelemre vonatkozó nemzeti stratégiáját
- **Spanyolország** elfogadta Nemzeti Digitális Kompetenciatervét

A tagállamok jelentős számú beruházást is végrehajtottak. Az alábbi keretes írásban bemutatunk néhány példát.

Példák a teljesített célokkal rendelkező beruházásokra

- **Horvátország** támogatást nyújtott a vállalatoknak az energiahatékonyság és a megújuló energia ipari ágazaton belüli felhasználásának fellendítéséhez
- **Franciaország** 400 000 bónuszt nyújtott magánlakások felújításához
- **Görögország** 13 regionális polgári védelmi központ építésére írt ki pályázatot a köz- és magánszféra közötti partnerségi programok keretében
- **Olaszország** kiterjesztette a lakóépületek energiahatékonyságának előmozdítására irányuló ösztönzőket
- **Portugália** aláírta a tanulók és tanárok 600 000 egyéni számítógépének tervezett beszerzéséhez szükséges szerződéseket
- **Spanyolország** jóváhagyta a kkv-k digitalizálására vonatkozó 2021–2025-ös tervet a kisvállalkozások digitalizálásának fellendítése és a technológiai innováció előmozdítása érdekében.

Végezetül érdemes hangsúlyozni, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtásának első szakaszában a tagállamok számos mérföldkövet teljesítettek a nemzeti szintű beruházások felhasználásának támogatása érdekében, miközben a megfelelő kontrollrendszereket is biztosították. Olaszország például új közigazgatási eljárásokat vezetett be a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásaihoz hozzáférő vállalkozások kötelezettségeinek egyszerűsítése és egységesítése érdekében, és létrehozott egy adatbázisrendszert a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásának régiók közötti nyomon követésére. Franciaország hasonlóképpen javította a kontroll- és ellenőrzési rendszert azáltal, hogy meghatározta a koordináló szerv és az érintett minisztériumok szerepét és felelősségi körét, eljárásokat vezetett be a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatos adatok gyűjtésére és tárolására vonatkozóan, valamint a kifizetési kérelmeket megelőzően meghatározta az ellenőrzési stratégiát.

I.b. Azonnali pénzügyi támogatás nyújtása

A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek folyamatos végrehajtása már a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből allokált források mintegy 20 %-ának folyósítását eredményezte. 21 tagállam több mint 56,6 milliárd EUR előfinanszírozásban részesült, míg 43 milliárd EUR-t a mérföldkövek és célok teljesítése után fizettek ki. A Spanyolország által 2021. november 11-én benyújtott első kifizetési kérelem óta a Bizottsághoz 10 további kifizetési kérelem[9] érkezett, 2022-ben pedig várhatóan több mint 30 kifizetési kérelmet nyújtanak majd be. Június 30-ig[10] 6 ország (Franciaország, Görögország, Horvátország, Olaszország, Portugália és Spanyolország) kapta meg az első kifizetéseket, és a Bizottság által

[9] Spanyolország második alkalommal április 30-án, Franciaország 2021. november 26-án, Görögország, Horvátország, Olaszország, Portugália, Szlovákia április 29-én és Románia május 31-én.
[10] A Bizottság 2022. július 21-én jóváhagyta Szlovákia első kifizetési kérelmét és Spanyolország második kifizetési kérelmét. A két kifizetéssel a teljes kifizetett összeg 112,4 milliárd EUR-ra növekszik.

a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből folyósított teljes összeg a Horvátországnak a közelmúltban folyósított kifizetéssel elérte a szimbolikus 100 milliárd EUR mérföldkövet, mindössze egy évvel az első tervek hivatalos benyújtása után. A kifizetések eddigi gyors üteme jól mutatja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz pénzügyi eszközének hatékonyságát, valamint a tagállamok nagy fokú elkötelezettségét a vonatkozó reformok és beruházások végrehajtása iránt.

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Kommunikáció és láthatóság

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet 34. cikke meghatározza a tagállamokra és a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekre vonatkozó kommunikációs követelményeket. Kifejti, hogy a tagállamoknak fel kell tüntetniük az uniós finanszírozás eredetét és biztosítaniuk kell annak láthatóságát, többek között az Unió emblémájának és „Az Európai Unió általi finanszírozásban részesült – NextGenerationEU" szövegű finanszírozási nyilatkozat feltüntetésével, valamint hatékony és arányos módon célzott tájékoztatást kell nyújtaniuk többféle célközönségnek, köztük a médiának és a nyilvánosságnak. E követelményeket a Bizottság által a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében támogatásban részesülő valamennyi tagállammal aláírt finanszírozási megállapodások is tartalmazzák, a tagállamok pedig a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben határozták meg kommunikációs stratégiájukat.

A tagállamok számos intézkedést hoztak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott támogatás láthatóságának biztosítása érdekében. Ez a következőket foglalja magában: a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel foglalkozó nemzeti honlapok indítása; a vonatkozó helyreállítási és rezilienciaépítési tervek közzététele, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben felvázolt kommunikációs stratégiák végrehajtása. A tagállamok (és a végső kedvezményezettek) is feltüntetik a megfelelő finanszírozási nyilatkozatokat, adott esetben az Unió emblémájával együtt.

A Bizottság rendszeresen iránymutatást nyújt a tagállamoknak, és továbbra is támogatja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz láthatóságának növelésére irányuló erőfeszítéseiket. A helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla elindítása mellett a Bizottság létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz honlapját[11]), amely a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket is bemutatja, és a megfelelő nemzeti honlapokra mutató hivatkozásokat tartalmaz. A Bizottság az INFORM EU-hálózat keretében (az uniós forrásokból finanszírozott uniós és tagállami projektek – köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – kommunikációjáért felelős kommunikációs referensek uniós szintű hálózata) rendszeresen megvitatja a tagállamokkal a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz témáit is. A Bizottság az INFORM EU keretében öt célzott szakmai tanácsadást szervezett, hogy tanácsot adjon a tagállamok szakértőinek, és lehetővé tegye a bevált gyakorlatok cseréjét a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kommunikációjával és láthatóságával kapcsolatos konkrét kérdésekben.

[11] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_hu

A Bizottság továbbá a tagállamokkal együtt olyan közös rendezvényeket is szervez, amelyek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által támogatott projektek európai dimenzióját emelik ki. Különös figyelmet érdemelnek az éves rendezvények, amelyek kulcsfontosságú kommunikációs alkalmat jelentenek, ahol az intézmények, az érdekelt felek (különösen a szociális partnerek és a civil társadalom), valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott támogatások kedvezményezettjei találkoznak, hogy megvitassák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának előrehaladását és aktuális helyzetét.

Négy éves rendezvényre már 2022-ben sor került (EE, LV, MT és PT), míg a többi rendezvényre ősszel kerül sor. A Bizottság képviseletein az európai szemeszterrel foglalkozó tisztviselők központi szerepet játszanak az éves rendezvények szervezésében és általában véve a tagállamokban folytatott kommunikációs együttműködés előmozdításában.

Emellett a Bizottság rendszeresen meghívja a helyi médiát a kifizetési kérelmek feldolgozásával kapcsolatos tájékoztató ülésekre, hogy a Bizottság értékelésével kapcsolatos valamennyi lehetséges kérdésre választ adjon.

Végül a Bizottság elindította a NextGenEU vállalati kommunikációs kampányt, hogy Európa-szerte felhívja a figyelmet a helyreállítási terv alkalmazási körére és célkitűzéseire. A 2021 tavaszán indított kampány hamarosan nagyobb hangsúlyt fektet majd a NextGenerationEU által finanszírozott projektek konkrét előnyeinek kommunikációjára az egyes tagállamokban.

II. AZ EDDIGI ELŐREHALADÁS: HOZZÁJÁRULÁS A HAT PILLÉR CÉLKITŰZÉSEIHEZ, VALAMINT A NŐK ÉS FÉRFIAK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉGHEZ

II.a. Az időtálló helyreállítás hat pillére: a teljesített mérföldkövek és célok áttekintése

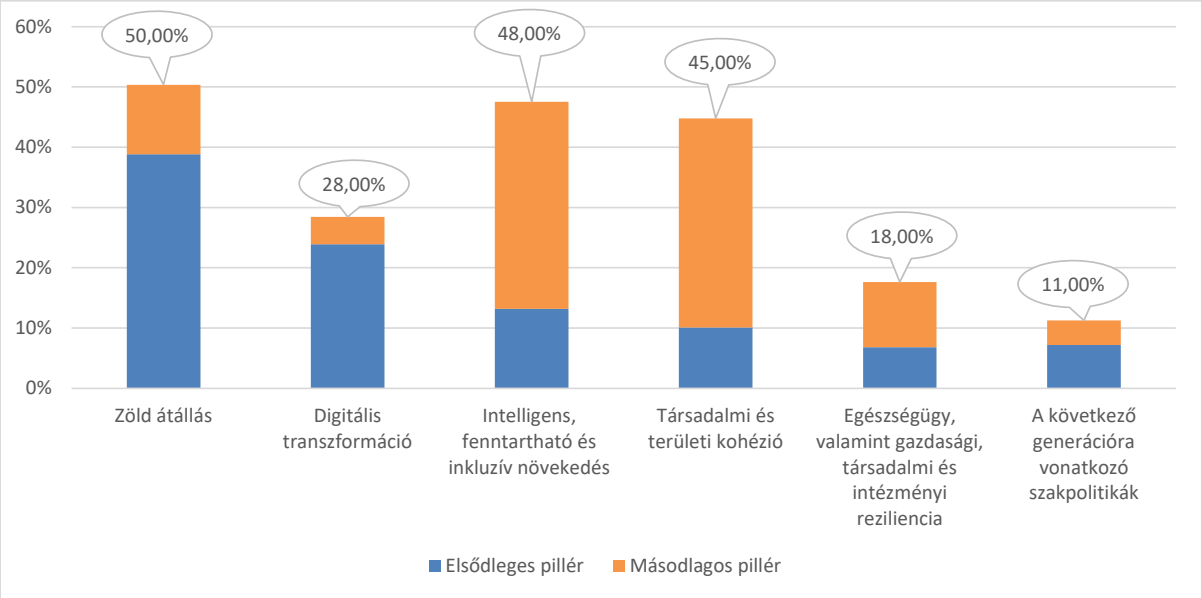
A rendelet 29. cikkének (3) bekezdése felkéri a Bizottságot, hogy tegyen jelentést az egyes helyreállítási és rezilienciaépítési terveknek az eszköz 3. cikk a)–f) pontjában meghatározott hat pilléréhez való hozzájárulásáról. A hat pillér a következő:

- zöld átállás,
- digitális transzformáció,
- intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, beleértve a gazdasági kohéziót, a foglalkoztatást, a termelékenységet, a versenyképességet, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, valamint az erős kkv-kat magában foglaló, jól működő belső piacot,
- társadalmi és területi kohézió,
- egészségügy, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia, többek között a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség növelése céljából,
- a következő generációra, a gyermekekre és a fiatalokra – így például az oktatásra és a készségekre – vonatkozó szakpolitikák.

A hat szakpolitikai pillér az európai jelentőségű kiemelt szakpolitikai területeket és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz átfogó alkalmazási körét tükrözi. Az egyes intézkedések sokrétű jellegével való összhang érdekében, ahol egy intézkedés gyakran több pillérhez kapcsolódik, a jelentéstétel az egyes intézkedések (vagy alintézkedések) két szakpolitikai pillérhez (azaz egy elsődleges és egy másodlagos pillérhez) való hozzárendelésén alapul[12]. Az alábbi ábra a Tanács által elfogadott 25 terv alapján, szakpolitikai pillérenként nyújt áttekintést a becsült kiadásokról. A vizsgált tagállamok kiadási prioritásai között a legelső helyeken a zöld átállás, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a társadalmi és területi kohézió vannak (40–50 %-os hozzájárulási arány). Az intézkedések kiadásainak 29 %-a a digitális transzformációhoz, 16 %-a pedig az egészségügyhöz, valamint a gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciához kapcsolódó szakpolitikákhoz járul hozzá, tükrözve a Covid19-világjárványra adott válaszokat is. Végül, de nem utolsósorban a kiadások több mint 12 %-a járul hozzá a következő generációra vonatkozó szakpolitikákhoz, beleértve az oktatást és a készségeket is.

[12] Az intézkedéseket relevanciájuk alapján rendelik az elsődleges és a másodlagos pillérhez. Az intézkedés meghatározó szakpolitikai területe (pl. zöld, digitális stb.) határozza meg az intézkedés elsődleges hozzárendelését. A másodlagos hozzárendelés az intézkedés második legfontosabb szakpolitikai területén alapul.

2. ábra A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek becsült kiadásainak aránya szakpolitikai pillérenként

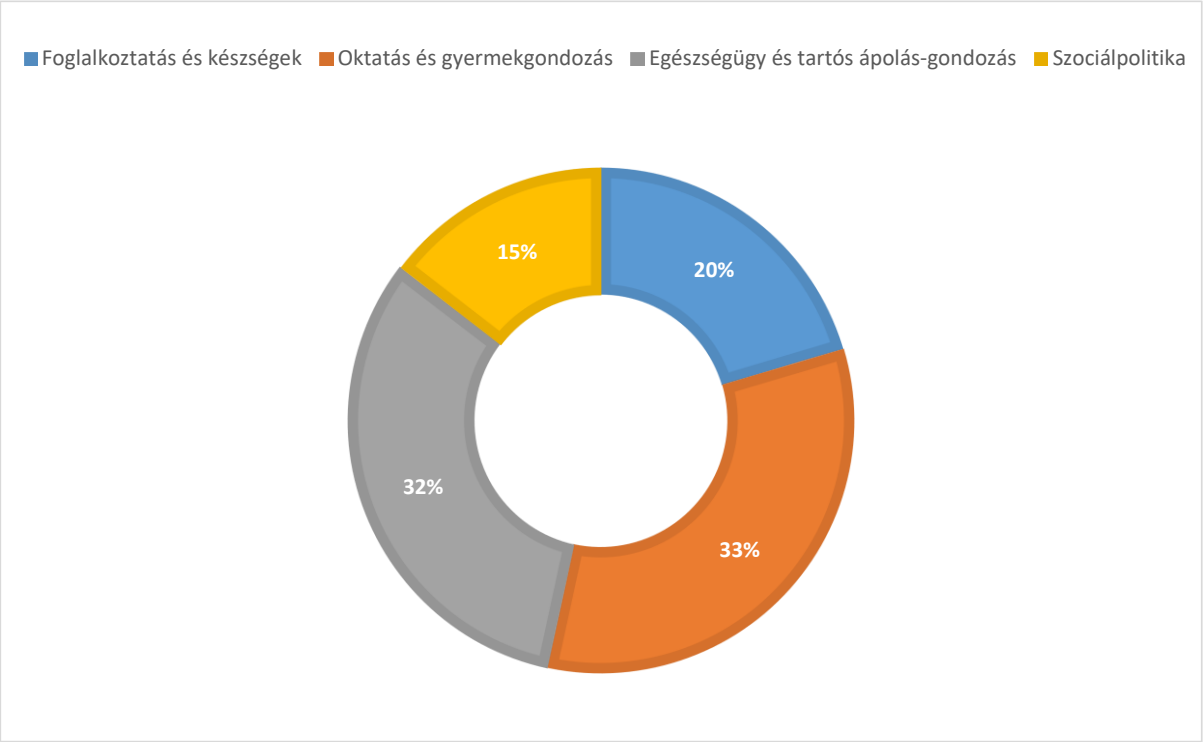

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla. Megjegyzés: Mindegyik intézkedés a hat pillér két szakpolitikai területéhez (elsődleges és másodlagos) járul hozzá, ezért az ezen az ábrán szereplő valamennyi pillérhez való teljes hozzájárulás a jóváhagyott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek becsült költségének 200 %-át teszi ki. A zöld átállás és a digitális transzformáció pilléreihez való hozzájárulás tekintetében kiszámított százalékos arányok eltérnek az éghajlat-politikai és digitális célkitűzésekhez való hozzájárulás tekintetében kiszámított százalékos arányoktól; ez utóbbit egy másik (a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet VI. és VII. mellékletében részletezett) módszertan szerint számítják ki.

Az elfogadott tervekben szereplő összes kiadás több mint egynegyede a becslések szerint hozzájárul a szociális kiadásokhoz, beleértve a gyermekekre és a fiatalokra fordított kiadásokat is (3. ábra). Tekintettel a szociális kiadásoknak a Covid19-világjárványt követő fontosságára, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet felhatalmazta a Bizottságot arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadjon el annak érdekében, hogy módszertant határozzon meg a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében szociális célokra, többek között a gyermekekre és a fiatalokra fordított kiadásokról szóló jelentéstétel céljából (29. cikk (4) bekezdés b) pont)[13]. A Bizottság által elfogadott módszertan az eszköz által finanszírozott, reformokkal és beruházásokkal kapcsolatos összes kiadást kilenc átfogó szakpolitikai területre sorolja, amelyeket ezt követően négy szociális kategóriába sorolnak: 1. foglalkoztatás és készségek, 2. oktatás és gyermekgondozás, 3. egészségügy és tartós ápolás-gondozás, valamint 4. szociálpolitika. A szociális kiadásokra összesen 135 milliárd EUR-t allokáltak, ami a teljes becsült kiadás mintegy 30 %-át teszi ki. Ennek az összegnek mintegy egyharmadát az oktatásra és a gyermekgondozásra, további egyharmadát pedig az egészségügyre és a tartós ápolás-gondozásra fordítják, míg a fennmaradó részt a foglalkoztatásra és a készségekre, valamint a szociálpolitikára fordított kiadások között osztják el.

[13] Az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendelet.

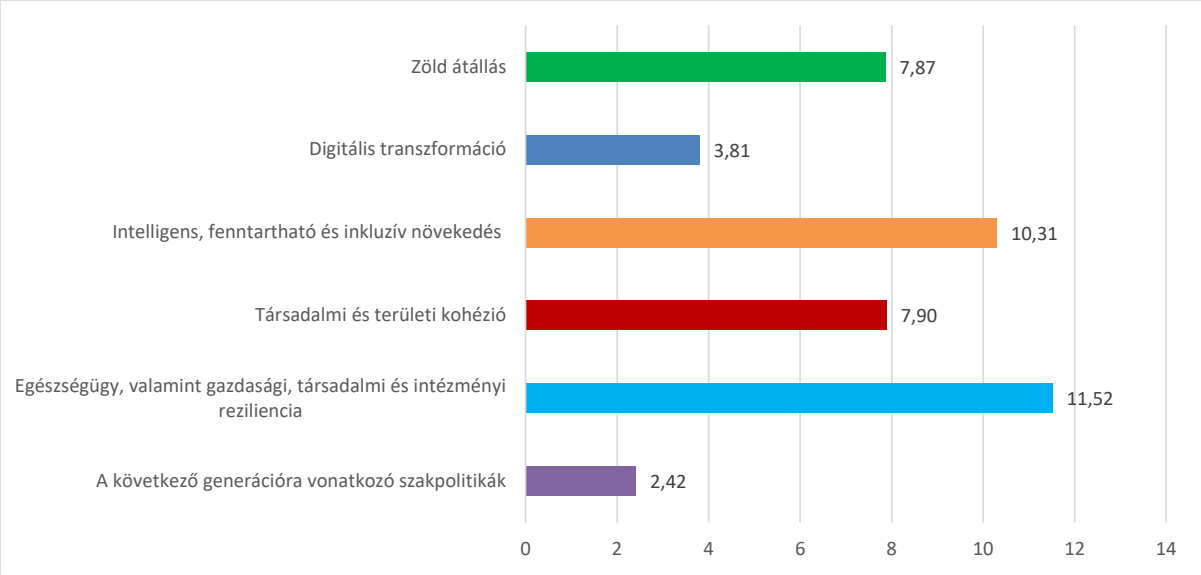
3. ábra A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz szociális kiadásainak aránya főbb szociális kategóriák szerint

Megjegyzés: Ezen ábra az összes jóváhagyott helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő becsült szociális kiadások megoszlását mutatja. A szociális kategóriák meghatározása és alkalmazása a Bizottság által az *(EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben,* az Európai Parlamenttel és a tagállamokkal folytatott konzultációt követően elfogadott módszertan alapján történik.

Mostanáig a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező kifizetések az egészségügyhöz, valamint a gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciához kapcsolódtak, továbbá az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez kapcsolódó kifizetések voltak a legnagyobbak (egyenként mintegy 10 milliárd EUR). A zöld átálláshoz, valamint a társadalmi és területi kohézióhoz kapcsolódó mérföldkövek és célok teljesítésére mintegy 8 milliárd EUR-t fizettek ki. A fennmaradó 6 milliárd EUR összegű becsült kiadás a digitális transzformáció és a következő generációra, a gyermekekre és a fiatalokra vonatkozó szakpolitikák között oszlik meg (4. ábra).

4. ábra Pillérenkénti kifizetés (milliárd EUR) – előfinanszírozás nélkül

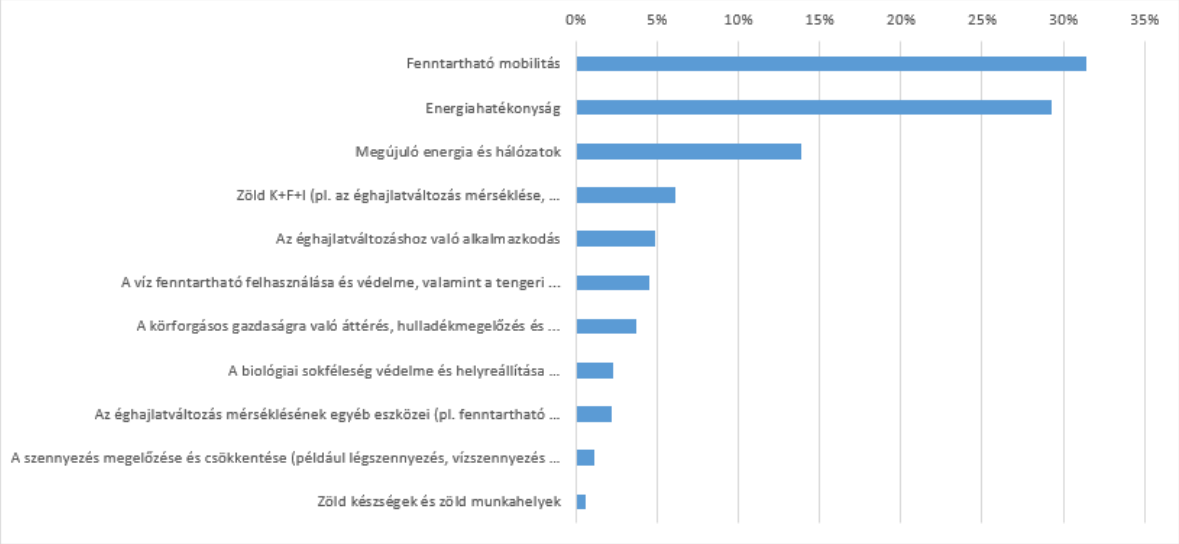

Megjegyzés: Ezen ábra a pillérenkénti kiadások alakulásának nyomon követésére kidolgozott bizottsági módszertanon alapul. E módszertan szerint osztják szét a kifizetési kérelemben szereplő mérföldkövekhez és célokhoz kapcsolódó intézkedésekhez rendelt pillérkategóriák alapján a kifizetéseket a hat pillér között.

1. pillér: zöld átállás

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz elő fogja segíteni a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig legalább 55 %-kal történő csökkentésre, valamint a klímasemlegességnek 2050-re történő elérésére vonatkozó uniós célok teljesítését. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által támogatott intézkedések amellett, hogy hozzájárulnak az éghajlatvédelmi törekvések megvalósításához és a REPowerEU célkitűzéseihez is, mint például a fenntartható mobilitás előmozdítása, az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások nagyobb mértékű alkalmazása, biztosítani fogják az előrehaladást más környezetvédelmi célkitűzések – például a légszennyezés csökkentése, a körforgásos gazdaság előmozdítása vagy a biológiai sokféleség helyreállítása és védelme stb. – felé is. A tagállamok teljes allokációjából összesen 249 milliárd EUR-t különítettek el a zöld átállás pilléréhez hozzájáruló intézkedésekre, amelyek 11 szakpolitikai területre oszthatók fel (lásd a 5. ábrát).

5. ábra A zöld átállást támogató kiadások szakpolitikai területek szerinti bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.
A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik

Az eddig teljesítettek közül 89 mérföldkő és cél járul hozzá az 1. pillérhez[14]. Az alábbiakban néhány példát mutatunk be.

[14] Egy adott mérföldkő és cél több pillérhez is hozzájárulhat.

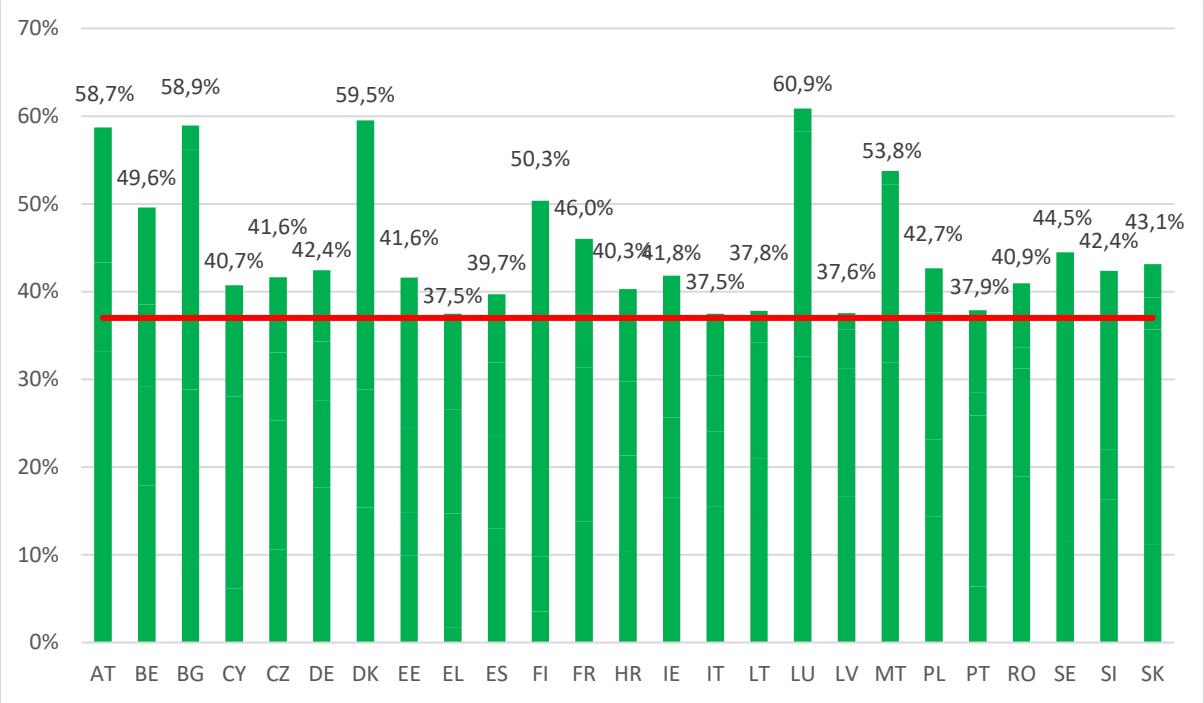
Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Franciaország** beruházásokat hajtott végre a magán- és szociális lakások energiahatékonysági felújításának, valamint átfogó rehabilitációjának támogatására.
- **Olaszország** új jogszabályt vezetett be a biometán előállításának és fogyasztásának előmozdítása érdekében.
- **Spanyolország** reformot vezetett be egy, a megújuló energiaforrások energiarendszerbe való integrálását elősegítő keret létrehozása érdekében: hálózatok, tárolás és infrastruktúra.
- **Portugália** jóváhagyta a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó mezőgazdasági innovációs menetrend végrehajtását támogató reformot, amely a K+I-t a mezőgazdasági ágazat, az élelmiszeripar és az agráripar igényeire összpontosítja, továbbá első pályázati felhívást tesz közzé az ipar dekarbonizációját támogató beruházásokra vonatkozóan.
- **Görögország** reformot fogadott el az elektromos járművek töltési infrastruktúrájának telepítésére és működtetésére vonatkozó keret létrehozása érdekében.
- **Horvátország** az épületek energiahatékonyságára és az energiaszegénység csökkentésére irányuló programokat fogadott el, energiahatékonysági programot vezetett be az energiaágazat dekarbonizációjára, valamint elfogadta a közlekedésben használt alternatív üzemanyagokról szóló törvényt.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet előírja, hogy az egyes helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes allokációjának legalább 37 %-át éghajlat-politikai célkitűzések támogatására kell fordítani. A tagállamok által javasolt reformok és beruházások meghaladták a 37 %-os célt (lásd továbbá az alábbi 6. ábrát). Az elfogadott tervekben szereplő összes éghajlati kiadás 198 milliárd EUR-t tesz ki, ami az éghajlati címkézés módszertana szerint kiszámított teljes tervallokáció mintegy 40 %-a[15].

6. ábra A helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti arányos hozzájárulás az éghajlat-politikai célkitűzésekhez

[15] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet VI. melléklete alapján a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben meg kellett határozni és meg kellett indokolni, hogy az egyes intézkedések milyen mértékben járulnak hozzá teljesen (100 %), részben (40 %) vagy egyáltalán nem (0 %) az éghajlat-politikai célkitűzésekhez. Az együtthatók és az egyes intézkedések költségbecsléseinek ötvözése lehetővé teszi annak kiszámítását, hogy a tervek milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlat-politikai célhoz.

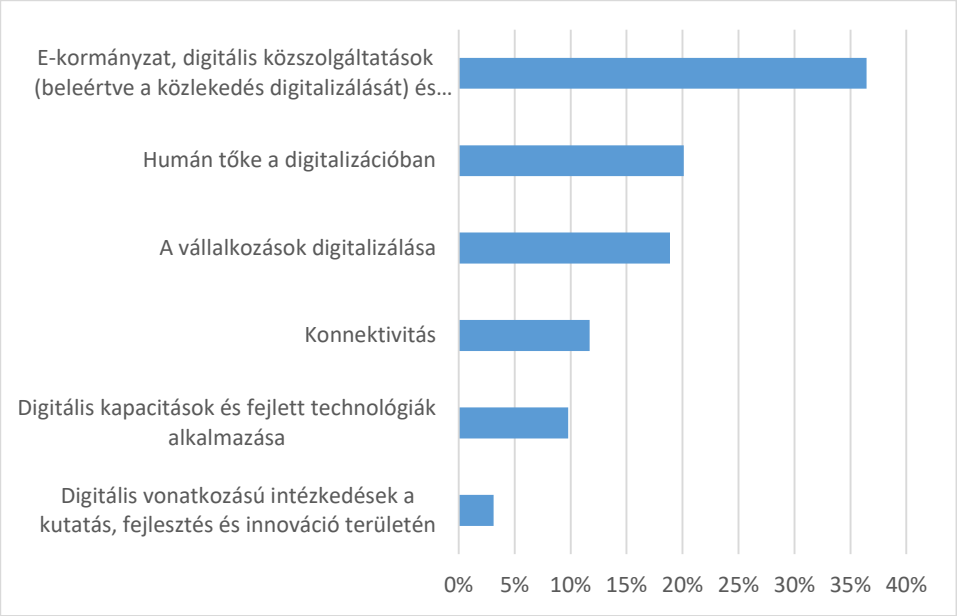

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.

2. pillér: digitális transzformáció

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz jelentős mértékben hozzájárul az Unió digitális transzformációjához. A tervek számos intézkedést tartalmaznak, többek között a következő generációs digitális infrastruktúrák és fejlett technológiák bevezetését, a lakosság és a munkaerő digitális készségeinek fejlesztését, valamint a vállalkozások és a közszolgáltatások digitalizációjának támogatását. Összesen 141 milliárd EUR járul hozzá a digitális transzformáció pilléréhez, amely a 7. ábrán látható módon oszlik meg a digitális szakpolitikai területek között.

7. ábra A digitális transzformációt támogató kiadások szakpolitikai területek szerinti bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.
A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik.

Eddig a digitális pillérhez hozzájáruló 44 mérföldkő és cél teljesült. Az alábbiakban a kifizetési kérelmekből származó néhány pozitívan értékelt példát mutatunk be.

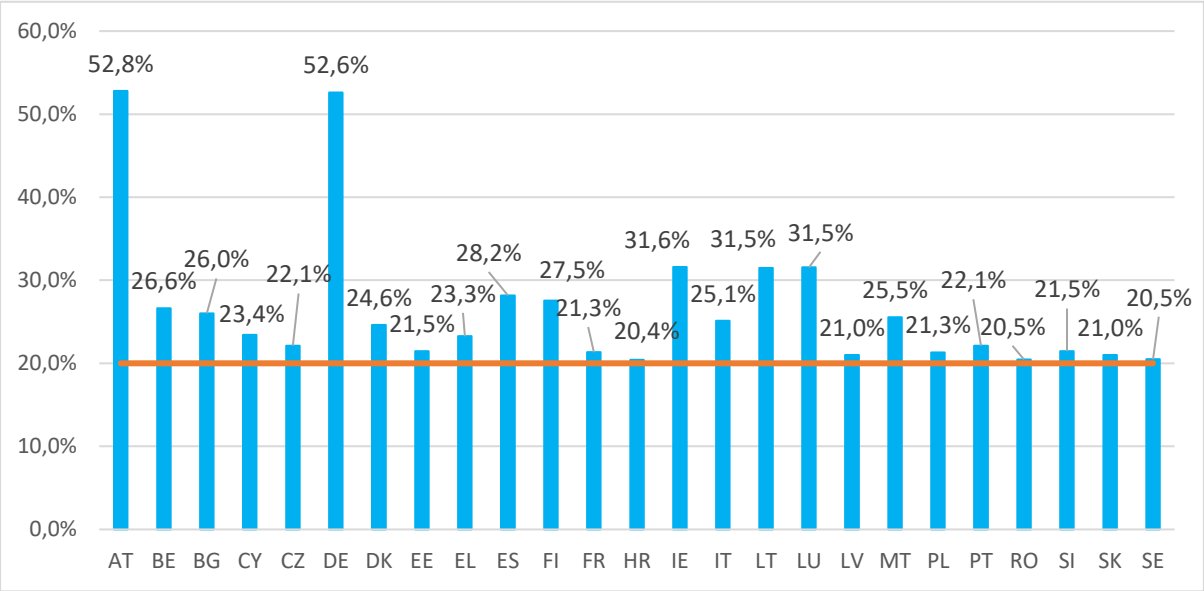
Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Olaszország** szerződéseket ítélt oda egy digitális idegenforgalmi portál fejlesztésére, és pályázati felhívásokat tett közzé a mikroelektronikával és a felhővel kapcsolatos közös európai érdeket szolgáló fontos projektekre vonatkozó nemzeti projektek azonosítására.
- **Spanyolország** elfogadta a kkv-k digitalizációjára vonatkozó 2021–2025-ös tervét és a digitális kompetenciatervét.
- **Portugália** a tanárok és diákok számára biztosítandó 600 000 új laptop megvásárlására irányuló szerződést írt alá, és kiválasztott 17 digitális innovációs központot, amelyek támogatni fogják a vállalatokat digitalizációs erőfeszítéseikben.
- **Franciaország** hat „gyorsítási stratégiát” fogadott el a kulcsfontosságú digitális technológiák (kvantumtechnológiák, kiberbiztonság, digitális oktatás, kulturális és kreatív iparágak, 5G, felhő) innovációjára vonatkozóan.
- **Görögország** felhívást tett közzé a kereskedelmi bankok számára a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hiteleszköze keretében. A finanszírozás legalább 20 %-a a digitális célkitűzéseket támogatja.
- **Horvátország** a Földművelésügyi Minisztériumban létrehozta a digitális transzformációval foglalkozó projektek végrehajtásával és irányításával foglalkozó egységet, amely biztosítja legalább 30 digitalizált közszolgáltatás, egy működőképes intelligens mezőgazdasági platform és egy nyilvánosan hozzáférhető nyomonkövethetőségi információs rendszer megvalósítását.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet előírja, hogy az egyes helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes allokációjának legalább 20 %-át digitális célkitűzésekre kell fordítani. A tagállamok által javasolt reformok és beruházások meghaladták a 20 %-os digitális célt; az elfogadott tervekben szereplő összes digitális becsült kiadás 127 milliárd EUR-t tesz ki, ami a digitális címkézés módszertana szerint kiszámított teljes tervallokáció mintegy 26 %-a[16].

[16] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet VII. melléklete alapján a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben meg kellett határozni és meg kellett indokolni, hogy az egyes intézkedések milyen mértékben járulnak hozzá teljesen (100 %), részben (40 %) vagy egyáltalán nem (0 %) a digitális célkitűzésekhez. Az együtthatók és az egyes intézkedések költségbecsléseinek ötvözése lehetővé teszi annak kiszámítását, hogy a tervek milyen mértékben járulnak hozzá a digitális célhoz.

8. ábra A helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti arányos hozzájárulás a digitális célkitűzésekhez

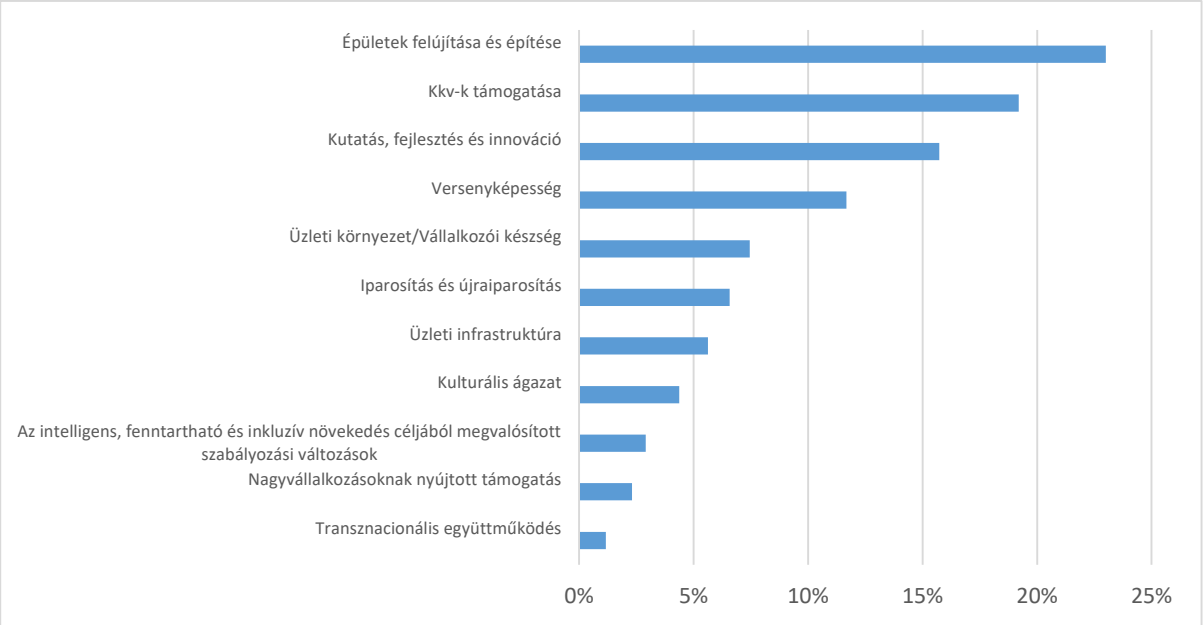
Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.

3. pillér: intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, beleértve a gazdasági kohéziót, a foglalkoztatást, a termelékenységet, a versenyképességet, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, valamint az erős kkv-kat magában foglaló, jól működő belső piacot

A tagállamok terveikbe számos olyan reformot és beruházást foglaltak, amelyek hozzájárulnak az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés előmozdításához, valamint ahhoz, hogy gazdaságaik és az Unió gazdaságának egésze reziliensebbé váljon. Figyelembe véve különösen a kis-, közép- és nagyvállalkozások (kkv-k) gazdaságaink és a helyreállítási folyamat szempontjából betöltött jelentőségét, a tagállamok jelentős számú intézkedést terjesztettek elő a kkv-k közvetlen és közvetett támogatása céljából[17]. A Tanács által június 30-án elfogadott 25 terv összesen mintegy 235 milliárd EUR-val járul hozzá a 3. pillérhez, és számos különböző szakpolitikai területen segíti elő az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést (lásd a 9. ábrát).

[17] A kkv-kat támogató intézkedésekre vonatkozó további információk és konkrét példák a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytáblán közzétett „kkv-támogatás” tematikus elemzésben találhatók: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/assets/thematic_analysis/3_SME.pdf

9. ábra Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést támogató kiadások szakpolitikai területek szerinti bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.
A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik

A 228 teljesített mérföldkőből és célból 115 járul hozzá különösen a 3. pillérhez, ami azt mutatja, hogy jelentős előrehaladás történt a fenntartható növekedés helyreállítása és előmozdítása terén. Az alábbi keretes írás bemutat néhány példát a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre.

Emellett a tagállamok jól haladnak a kkv-k helyreállításának támogatását és forráshoz való jutásuk javítását célzó reformok és beruházások végrehajtása terén, többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásain keresztül. Horvátország például a gazdaság versenyképességének megerősítése érdekében az üzleti és szabályozási környezet reformját hajtja végre, amely különös figyelmet fordít a szabályozás kkv-kra gyakorolt gazdasági hatásaira. Görögország meg fogja reformálni üzleti környezetét azáltal, hogy csökkenti a vállalkozásokra, köztük a kkv-kra nehezedő adminisztratív és szabályozási terheket. Konkrétabban, a reform csökkenteni fogja különböző eljárások összetettségét, költségeit és hosszát, mint például a hitelfelvétel, a villamosenergia-csatlakozás megszerzése, az ingatlanok nyilvántartásba vétele és az építési engedély beszerzése. A görög terv a közbeszerzési keret reformját is előirányozza, többek között a kkv-k közbeszerzésekhez való hozzáférésének javítása érdekében. Olaszország közbeszerzési reformja egyszerűsíteni fogja a közbeszerzési szabályokat és eljárásokat, növeli a jogbiztonságot a vállalkozások számára, felgyorsítja a közbeszerzési szerződések odaítélését és csökkenti a közigazgatási szervek késedelmes kifizetéseit, ami a kkv-k számára is előnyös lesz.

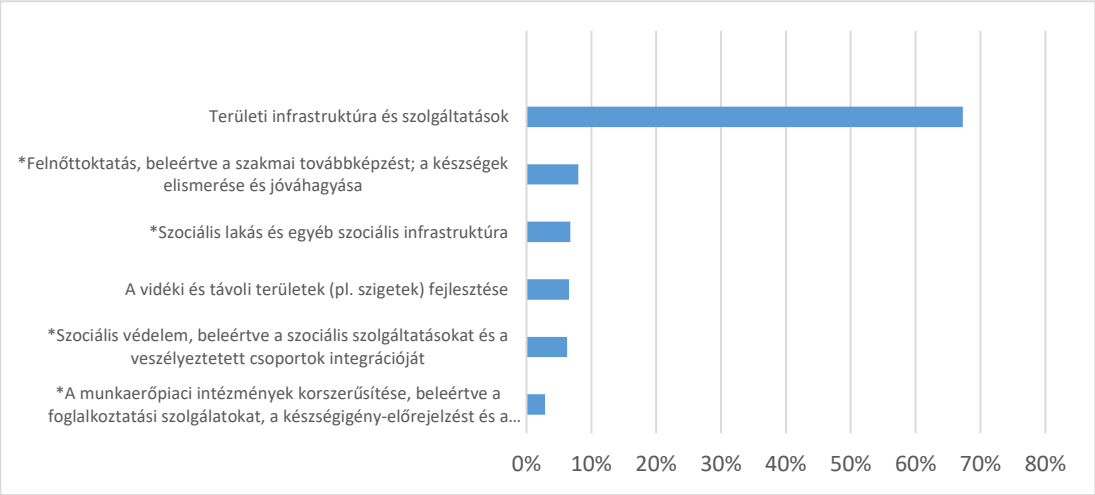
Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Portugália** egy nemzeti hidrogénstratégia keretében reformot hajtott végre a megújuló hidrogén fokozatos bevezetéséhez szükséges jogszabályi és szabályozási feltételek megteremtése érdekében; valamint beruházásokat hajtott végre a környezeti fenntarthatóságot és a digitalizációt javítását célzó beavatkozások üzleti befogadási területeinek korszerűsítésére.
- **Franciaország** támogatta a zöld átállást szolgáló fejlett technológiák kutatására irányuló beruházásokat (a hét „gyorsítási stratégia” alá tartozó projektek: i. dekarbonizált hidrogén, ii. az ipar dekarbonizációja, iii. fenntartható mezőgazdasági rendszerek, iv. az újrafeldolgozott anyagok újrafeldolgozása és újrahasznosítása, v. fenntartható városok és innovatív épületek, vi. a mobilitás digitalizációja és dekarbonizációja, valamint vii. bioalapú termékek és ipari biotechnológiák – fenntartható üzemanyagok a gazdaság zöld átállását szolgáló innováció előmozdítása érdekében.
- **Görögország** egy jogszabálytervezet révén reformot dolgozott ki a vállalkozások termelékenységét és extroverzióját (a vállalkozások méretének növelését) ösztönző rendszer bevezetése érdekében.
- **Olaszország** beruházásokat hozott létre az idegenforgalmi ágazatban működő vállalatok támogatására, különösen az idegenforgalmi vállalkozások versenyképességének növelését célzó alapok révén. Emellett 4 000 kkv már célzott támogatásban és finanszírozásban részesült a SIMEST által kezelt 394/81. sz. alap refinanszírozási és átalakítási tevékenységei révén.
- **Horvátország** törvényt fogadott el az uniós alapok intézményi keretéről, amely javítja ezen alapok abszorpciós kapacitásait és megkönnyíti a beruházási projektek gyorsabb végrehajtását.
- **Spanyolország** két fontos reformot vezetett be: egy reformot az audiovizuális

4. pillér: társadalmi és területi kohézió

A tagállamok jelentős számú intézkedést vezettek be a társadalmi és területi kohézió támogatására, különösen hozzájárulva a szociális jogok európai pillérének végrehajtásához. Pontosabban, a Tanács által eddig elfogadott 25 helyreállítási és rezilienciaépítési terv mintegy 222 milliárd EUR-val támogatja a 4. pillért. A pilléren belüli kiadások megoszlását a 10. ábra mutatja be.

10. ábra A társadalmi és területi kohéziót támogató kiadások szakpolitikai területek szerinti bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla.

A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik. A szociális kiadások bejelentésére szolgáló, az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott módszertan teljes mértékben igazodik a hat pillér szerinti kiadások bejelentésére szolgáló módszertanhoz és beleilleszkedik abba. E pillér keretében a csillaggal (*) jelölt szakpolitikai területeket az eszköz keretében szociális kiadások bejelentésére használják, beleértve a gyermekeket és a fiatalokat is.

A 2022. június 30-ig pozitívan értékelt kifizetési kérelmeket tekintve a teljesített mérföldkövek és célok közül 82 támogatja a 4. pillért. Érdemes hangsúlyozni, hogy a teljesített mérföldkövek és célok közül 28 támogatja a tág értelemben vett foglalkoztatást,[18] ami azt mutatja, hogy a tagállamok a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtásának kezdeti szakaszától kezdve erős elkötelezettséget mutattak a magas színvonalú munkahelyteremtés iránt.

[18] E mérföldkövek az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott „foglalkoztatási” szociális kategóriához hozzájáruló intézkedésekhez kapcsolódnak.

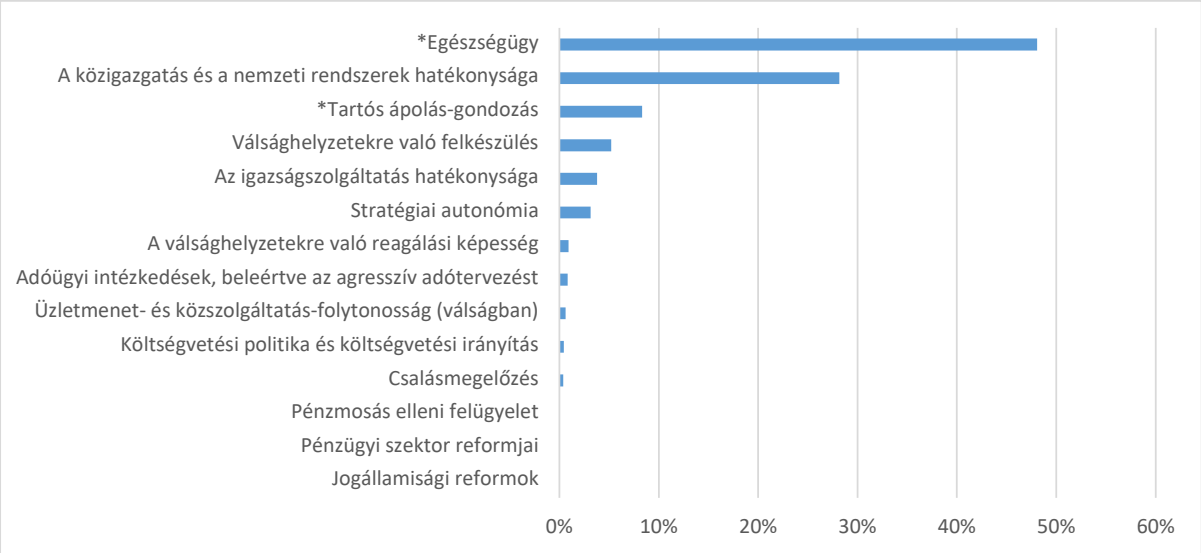
Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Franciaország** beruházásokat hajtott végre a területi infrastruktúra és szolgáltatások támogatása érdekében, mint például a helyi vasútvonalak felújítása, továbbá jóváhagyta a hatáskörök helyi területekre történő átruházására irányuló reformot. Franciaország emellett finanszírozási megállapodásokat fogadott el olyan projektek esetében, mint például a tömegközlekedés számára fenntartott sávok építése és a közös gépkocsihasználat.
- **Olaszország** beruházásokat hajtott végre a kiszolgáltatott helyzetben lévők támogatása és az intézményi elhelyezés megelőzése érdekében a kiszolgáltatott családok támogatása révén; az idősgondozás intézményi kitagolása, az otthoni szociális szolgáltatások megerősítése a kórházi kezelés megelőzése érdekében, valamint a szociális szolgáltatások javítása a szociális munkások kiégésének megelőzése érdekében, valamint egy új reform bevezetése az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák modernizálása és a szakképzési rendszer javítása érdekében.
- **Portugália** új reformot indított egy nemzeti lakásügyi terv létrehozása érdekében, amelyet a lakásállomány lakhatási feltételeinek regionális szintű javítását célzó releváns beruházások kísérnek.
- **Görögország** energiaszegénység elleni cselekvési tervet dolgozott ki, amely célzott szakpolitikai intézkedéseket tartalmaz a lakóépületek energiahatékonyságának javítására a gazdaságilag kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások körében.
- **Horvátország** elfogadta a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni, 2021 és 2027 közötti időszakra szóló nemzeti tervet azzal a céllal, hogy javítsa a szegénység kockázatának kitettek és a súlyos anyagi nélkülözésben élők mindennapi életét. E terv fontos előfeltételeket teremt a szociális szolgáltatások fejlesztésére vonatkozó nemzeti terv jogalkotási reformjához, amely hozzájárul az otthoni és közösségi tartós ápolási-gondozási szolgáltatások intézményi kitagolásához és fejlesztéséhez.

5. pillér: egészségügy, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia, többek között a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség növelése céljából

Az egészségügyet, valamint a gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciát előmozdító intézkedések kiemelt helyet foglalnak el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben, és céljuk az egészségügyi rendszerek, valamint az intézmények rezilienciájának és felkészültségének megerősítése. A reformok és a beruházások mintegy 87 milliárd EUR-val járulnak hozzá az 5. pillér céljainak eléréséhez (a megoszlást lásd az 10. ábrán) úgy, hogy 98 mérföldkövet és célt már teljesítettek, ami egyértelmű példája annak, hogy a tagállamok jelentős erőfeszítéseket tettek rezilienciájuk növelése és az Unió nyitott stratégiai autonómiája felé történő előrehaladás érdekében.

11. ábra Az egészségügyet, valamint a gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciát támogató kiadások bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla. A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik. A szociális kiadások bejelentésére szolgáló, az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott módszertan teljes mértékben igazodik a hat pillér szerinti kiadások bejelentésére szolgáló módszertanhoz és beleilleszkedik abba. Ebben a pillérben a csillaggal (*) jelölt szakpolitikai területeket használják a szociális kiadások módszertanához.

Az alábbiakban bemutatunk néhány példát a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre.

Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Franciaország** javította nemzeti egészségügyi rendszerét egy olyan reform által, amely magában foglalja a kórházak irányításának egyszerűsítését, nagyobb rugalmasságot biztosítva számukra a szervezés tekintetében.
- **Görögország** elfogadta az adójogszabályok kodifikációját és egyszerűsítését célzó átfogó reform ütemtervét, valamint a regionális polgári védelmi központok építésére irányuló új beruházásokat.
- **Olaszország** megreformálta a polgári és büntető igazságszolgáltatást, és beruházásokat hajtott végre a kórházak digitális berendezéseinek digitális frissítésére.
- **Portugália** támogatta a közigazgatás digitalizációját a polgárok és a vállalkozások számára nyújtott digitális, egyszerű, inkluzív és biztonságos közszolgáltatások irányába, és új törvényerejű rendeletet fogadott el a mentális egészségről, amely meghatározza a mentális egészségügyi ellátás szervezésének elveit.
- **Spanyolország** korszerűsítette a gazdasági kormányzás intézményi felépítését.
- **Horvátország** költségvetési törvényt fogadott el a költségvetési folyamatok javítása és a költségvetési keret megerősítése érdekében. A korrupcióellenes keret megerősítése érdekében elfogadták az összeférhetetlenség megelőzéséről szóló új törvényt és a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiát. Ezenkívül elfogadták a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó nemzeti egészségfejlesztési tervet, amely konkrét célkitűzéseket, intézkedéseket és tevékenységeket határoz meg az egészségügyi rendszer

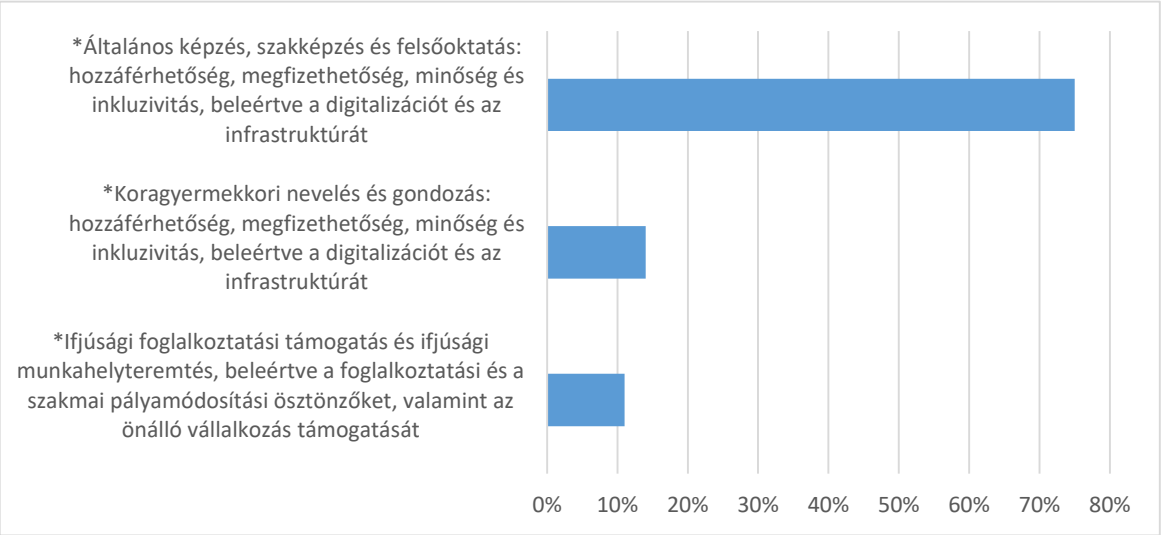
Az intézmények megerősítése, valamint a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség javítása az Unió nyitott stratégiai autonómiájának előmozdítását is maga után vonja. Számos tagállam fog beruházni kiberbiztonsági keretrendszerének e tekintetben történő megerősítésébe. Spanyolország meg fogja erősíteni a polgárok, a kkv-k és a szakemberek kiberbiztonsági kapacitását, és az ország célja az ágazat általános ökoszisztémájának javítása, miközben Románia biztosítani fogja a kritikus értékű infrastruktúrát tulajdonló állami és magánszervezetek kiberbiztonságát. Szlovákia megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-forrásokat fog kiépíteni és korszerűsíteni, és a megújuló energiaforrások nagyobb integrációja érdekében növelni fogja a villamosenergia-rendszerek rugalmasságát, ami hozzá fog járulni az ország energiafüggetlenségének növeléséhez. Egyes tagállamok stratégiai jelentőségűnek tekintett ipari projektekbe is beruháznak majd, például Franciaország a repüléstechnikába és az űriparba.

6. pillér: a következő generációra vonatkozó szakpolitikák

A következő generációt, a gyermekeket és a fiatalokat célzó szakpolitikák keretében hozott intézkedések elsősorban az oktatásra, a képzésre, a koragyermekkori nevelésre és

gondozásra, valamint az ifjúsági foglalkoztatást támogató intézkedésekre összpontosítanak. A hatodik pillérhez kapcsolódó összes kiadás mintegy háromnegyede, azaz 56 milliárd EUR járul hozzá az általános képzéshez, a szakképzéshez és a felsőoktatáshoz. A fennmaradó 25 % majdnem egyenlő arányban oszlik meg a koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az ifjúsági foglalkoztatási támogatás között.

12. ábra A következő generációt célzó szakpolitikákat támogató kiadások szakpolitikai területek szerinti bontása

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla. A százalékos arány a 2022. június 30-ig elfogadott 25 terv e szakpolitikai pillér keretében megjelölt teljes részesedésére vonatkozik. A szociális kiadások bejelentésére szolgáló, az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott módszertan teljes mértékben igazodik a hat pillér szerinti kiadások bejelentésére szolgáló módszertanhoz és beleilleszkedik abba. Ebben a pillérben a csillaggal (*) jelölt szakpolitikai területeket használják a szociális kiadások módszertanához.

A 6. pillérhez kapcsolódó mérföldkövek és célok közül 18 teljesült. E mérföldkövek és célok az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák tevékenységeivel kapcsolatosak és az oktatás digitális transzformációját, a tanításhoz nyújtott segítséget, a tanulószerződéses gyakorlati képzésekhez nyújtott foglalkoztatási támogatásokat, valamint a fiatalok felsőoktatásának támogatását segítik elő.

Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező intézkedésekre

- **Spanyolország** az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák modernizálását célzó szélesebb körű reform keretében cselekvési tervet vezetett be az ifjúsági munkanélküliség kezelésére.
- **Portugália** új beruházások révén támogatta a digitális átállást az oktatásban.
- **Franciaország** új támogatásokat vezetett be a tanulószerződéses gyakorlati képzésekhez, ösztönözte az egyetemi alapképzést elvégzett hallgatók felsőoktatási képzését, és támogatta az oktatási, kutatási, fejlesztési és innovációs ökoszisztémákat.
- **Olaszország** új beruházásokat vezetett be a kiszolgáltatott helyzetben lévők számára,

II.b. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hozzájárulása a nemek közötti különbségek kezeléséhez

A Covid19-válság hatása a nemek közötti egyenlőségre

A Covid19-válság rávilágított és súlyosbította a nemek közötti különbséggel kapcsolatos kihívásokat az EU-ban. A szülői szerepnek a foglalkoztatásra és a ledolgozott órákra gyakorolt hatását a válság tovább növelte: 2020-ban az EU-ban a kisgyermekes nők foglalkoztatási rátája 11,8 százalékponttal alacsonyabb volt, mint a gyermektelen nőké[19]. Az EU-ban a nem fizetett ápolási-gondozási feladatok mintegy 7,7 millió nőt tartanak távol a munkaerőpiacon való részvételtől, szemben mindössze 450 000 férfival[20]. E fejlemények mögött a válság által érintett ágazatokban és szakmákban a nők és a férfiak képviseletében régóta fennálló különbségek állnak, mint például a nők felülreprezentáltsága a lezárások által erősen érintett ágazatokban, a nemek közötti különbségek a távmunka alkalmazásában, valamint a nem fizetett ápolási-gondozási munka hirtelen növekedésének következményei.

A világjárvány fizikai és pszichoszociális hatása is növelte az egyenlőtlenségeket, és különösen a nőket, a gyermekeket és a hátrányos helyzetű csoportokat[21] érintette. Fontos tényező a családon belüli erőszak fokozódása és a világjárványnak a nőkre és a hátrányos helyzetű csoportokra gyakorolt nagyobb mentális egészségügyi hatása[22].

A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos megfontolások az európai szemeszter keretében

A Bizottság az európai szemeszter keretében minden évben számos országspecifikus ajánlást terjeszt a Tanács elé a tagállamok közötti gazdasági, költségvetési, foglalkoztatási és szociálpolitikai koordináció fokozása érdekében. Ez az Európai Unió gazdaságirányítási keretének részét képezi. A szociális jogok európai pillérének kihirdetését követően az európai szemeszter keretet biztosít a tagállamok által az esélyegyenlőség és a munkaerőpiacra való belépés, a méltányos munkafeltételek, valamint a szociális védelem és a társadalmi befogadás tekintetében meghatározott elvek és jogok megvalósítására irányuló tagállami erőfeszítések koordinálásához és nyomon követéséhez. A 2. elv kifejezetten a nemek közötti egyenlőséggel, a 3. elv pedig az esélyegyenlőséggel foglalkozik.

[19] 2022. évi közös foglalkoztatási jelentés, lásd: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/2022_european_semester_proposal_for_a_joint_employment_report_0.pdf

[20] EIGE: *A nemek közötti egyenlőtlenség az ápolási-gondozási munkában és annak munkaerőpiaci következményei*, 2021.

[21] Ilyen például a fogyatékkal élők, az idősek és a kisebbségi faji vagy etnikai háttérrel rendelkezők.

[22] EIGE, lásd: https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2021-health

A tagállamok az eddig jóváhagyott helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalkoznak a 2019. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított, a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kihívások jelentős részével. 2019-ben kilenc ország (Ausztria, Ciprus, Csehország, Észtország, Írország, Lengyelország, Németország, Olaszország és Szlovákia) számára adtak ki a nemek közötti egyenlőség szempontjából releváns országspecifikus ajánlásokat. Ezek az ajánlások magukban foglalták a nők munkaerőpiaci részvétele növelésének, továbbá a nők fokozott munkaerőpiaci részvétele előfeltételeként a koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint a tartós ápolás-gondozás biztosításának, a több munkaóra ledolgozása ellen ható költségvetési tényezők csökkentésének, illetve a nemek közötti bérszakadék csökkentésének szükségességét.

A Covid19-világjárvány kontextusában a 2019-ben kiadott országspecifikus ajánlások 2020-ban is érvényesek maradtak, és kiegészültek a válság okozta további kihívásokat kezelő ajánlásokkal. Mivel az országspecifikus ajánlások tematikus alkalmazási köre jelentősen megváltozott a 2020-as európai szemeszter keretében, nem adtak ki kifejezetten a nemek közötti egyenlőségre utaló országspecifikus ajánlást, de 22 tagállam részesült olyan országspecifikus ajánlásban, amely általában véve a hátrányos helyzetű csoportokkal foglalkozik. Számos országspecifikus ajánlás preambulumbekezdése foglalkozott egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokkal is, hangsúlyozva azok fontosságát számos szakpolitikai területen. Míg 2021-ben nem javasoltak a költségvetési szakpolitika terén kívül országspecifikus ajánlásokat, 2022-ben három ország (Ausztria, Lengyelország, Németország) esetében tettek javaslatot a nemek közötti egyenlőség szempontjából releváns országspecifikus ajánlásokra, amelyek a nők munkaerőpiaci részvételére és a gyermekgondozás biztosítására összpontosítottak.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a nemek közötti egyenlőség

Az egyenlőséggel kapcsolatos megfontolások kiemelt szerepet játszanak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközben, habár nem képezik a nemzeti tervek bizottsági értékelésének hivatalos kritériumát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet előírja a tagállamok számára annak bemutatását, hogyan járulnak hozzá vonatkozó terveik a nemek közötti egyenlőséghez és a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőséghez, összhangban a szociális jogok európai pillérének 2. és 3. alapelvével és az 5. fenntartható fejlődési céllal (megvalósítani a nemek közötti egyenlőséget, valamint segíti minden nő és lány felemelkedését), valamint adott esetben a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó nemzeti stratégiával[23]. A rendelet azt is előírja a tagállamok számára, hogy ismertessék intézkedéseik koherenciáját és kiegészítő jellegét más szakpolitikákkal, valamint más uniós forrásokból – többek között az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) – származó finanszírozással.

[23] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló, 2021. február 12-i (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet 18. cikke (4) bekezdésének o) pontja.

A rendelet általános célkitűzései előírják, hogy az eszköznek a válság hatásainak enyhítése során különös figyelmet kell fordítania a nőkre (lásd különösen a rendelet 4. cikkét és 18. cikke (4) bekezdésének o) pontját. Emellett az eszköz alkalmazási köre magában foglalja a 4. pillért (lásd a 3. cikk d) pontját), amely a társadalmi és területi kohézióra összpontosít, ahol a „társadalmi" fogalom magában foglalja a nemek közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség javítását. Az egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokkal a társadalmi sebezhetőség csökkentésére irányuló célkitűzés is foglalkozik, amely a tervek egyik értékelési kritériumának részét képezi.

Végül a rendelet 17. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a terveknek foglalkozniuk kell a vonatkozó országspecifikus ajánlásokban azonosított valamennyi kihívások összességével vagy azok jelentős részével, beleértve a 2019-ben és 2020-ban a tagállamoknak címzett azon kihívásokat is, amelyek közvetlenül vagy közvetve kapcsolódtak a nemek közötti egyenlőség javításának célkitűzéséhez. A tervek előkészítése során a Bizottság következetesen felszólította a tagállamokat, hogy nemzeti terveikben vegyék figyelembe az egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat is. A nemi esélyegyenlőségi stratégia kettős megközelítésével[24] összhangban a Bizottság arra ösztönözte a tagállamokat, hogy az egyenlőség előmozdítását célzó célzott intézkedéseket is foglaljanak terveikbe, valamint hogy az egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat általánosságban érvényesítsék a tervekben.

Jelentés a nemek közötti egyenlőségről a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtása során

A Bizottság uniós és tagállami szinten támogatta a jelentéstételi eszközök kidolgozását a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásának nyomon követése, illetve annak biztosítása érdekében, hogy az eszköz hozzájáruljon az EU és a helyreállítás inkluzívabbá tételéhez, többek között annak biztosításával, hogy a különböző jelentett adatok a jelentésekben nemek szerinti bontásban szerepeljenek. E célból a Bizottság két felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadott el a) a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábláról és a közös mutatókról, valamint b) a szociális kiadásokról szóló utólagos jelentéstételről. Mindkét jogi aktus 2021. december 2-án lépett hatályba.

E felhatalmazáson alapuló jogi aktusok számos rendelkezést tartalmaznak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz nemek szerinti hatásának nyomon követésére:

- Az (EU) 2021/2106 felhatalmazáson alapuló rendelet[25] 14 közös mutatót határoz meg, amelyek alapján a tagállamok jelentést tesznek az eszköz célkitűzései felé tett előrehaladásról, és e közös mutatók közül négy szükségessé teszi az adatok nemek szerinti bontását.

[24] A stratégia célzott fellépésekkel együtt a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének kettős megközelítését követi.

[25] (EU) 2021/2106 felhatalmazáson alapuló rendelet a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla közös mutatóinak és részletes elemeinek meghatározásáról.

- Annak érdekében, hogy nyomon lehessen követni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz nemek közötti egyenlőséghez való hozzájárulását, a Bizottság – a tagállamokkal konzultálva – az értékelési eszközeiben az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendelet szerinti módszertannal összhangban megjelölte a nemek közötti egyenlőségre összpontosító intézkedéseket[26].

Fontos, hogy a módszertani korlátok, az értékelés előzetes jellege és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítményalapú jellege miatt a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt tényleges hatás és kiadások nem vezethetők le közvetlenül magukból a tervekből.

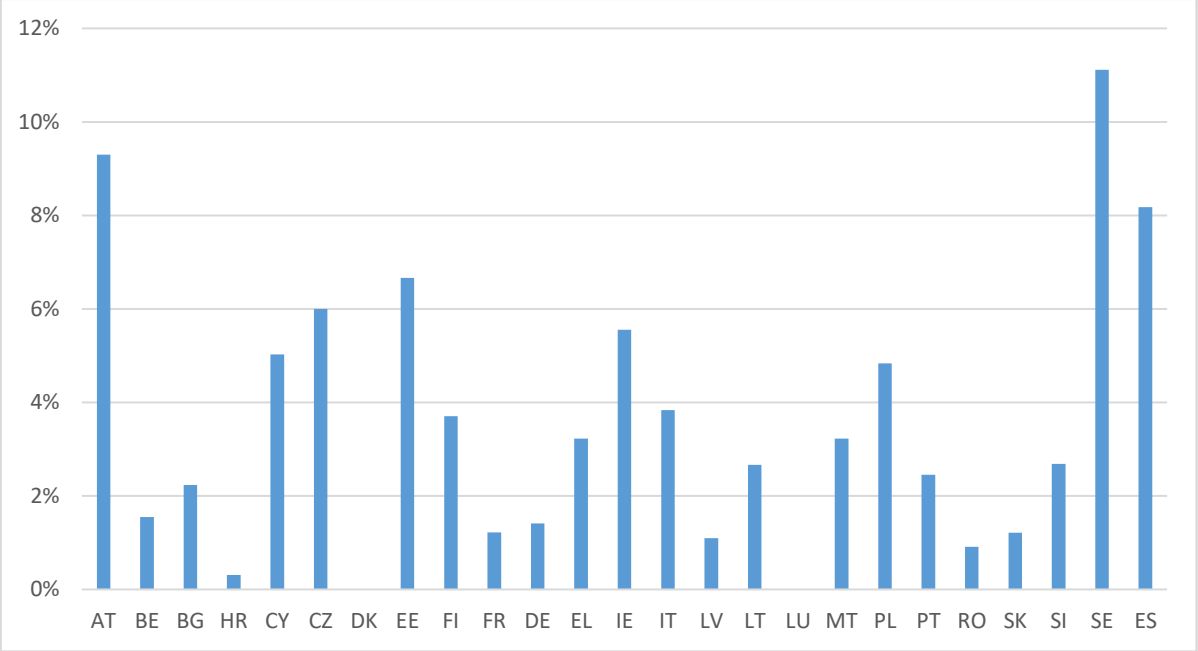
A nemek közötti egyenlőségre összpontosító intézkedések a nemzeti tervekben

Annak alapján, ahogy a Bizottság a tagállamokkal konzultálva a tervek megfelelő intézkedéseit a nemek közti egyenlőség szempontjából megjelölte, a 2022. június 30-ig elfogadott 25 tervben 129 intézkedés tekinthető olyannak, amely a nemek közötti egyenlőségre összpontosít. A tagállamonkénti bontást lásd a 13. ábrán[27].

13. ábra A nemek közötti egyenlőségre összpontosító intézkedések aránya (%-ban) az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben

[26] (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendelet (2021. szeptember 28.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a szociális kiadások bejelentésére szolgáló módszertan meghatározása révén történő kiegészítéséről. Megjegyzendő, hogy a Bizottság ezt a módszertant nemcsak a szociális jellegű intézkedésekre, hanem az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben szereplő, a nemek közötti egyenlőségre összpontosító valamennyi egyéb intézkedésre is alkalmazta annak érdekében, hogy ezt a hatást a tervek egészében jobban ki lehessen mutatni. Az érintett intézkedések középpontjában nem kellett feltétlenül a nemek közötti egyenlőségnek állnia. Ez azt jelenti, hogy a meg nem jelölt intézkedések is hatással lehetnek a nemek közötti egyenlőségre. Ezenkívül a módszertani korlátok, az értékelés előzetes jellege és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítményalapú jellege miatt a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt tényleges hatás és kiadások nem vezethetők le közvetlenül a megjelölésekből.

[27] A számadatok szemléltető jellegűek, minőségi elemzésre szolgálnak, és nem képezik a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveinek összehasonlító értékelését. Az egyes nemzeti tervekben szereplő intézkedések száma és szerkezete, valamint a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kötelezettségvállalások kifejezésére szolgáló megközelítés nagymértékben eltér egymástól. Részletesebb elemzés az Európai Bizottság által a jóváhagyott tervekhez elfogadott szolgálati munkadokumentumokban található.

Forrás: Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla

Míg a konkrét intézkedések főként a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 4. (társadalmi és területi kohézió), 5. (egészségügy, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia) és 6. (a következő generációt célzó szakpolitikák) pilléréhez járulnak hozzá, a nemek közötti egyenlőséget az 1. (zöld átállás), a 2. (digitális transzformáció) és a 3. (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) pillérhez hozzájáruló intézkedések is támogatják.

Például az 1. pillér keretében a zöld átállást támogató egyes intézkedések hozzájárulnak a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos célkitűzésekhez (pl. Belgium, Cseh Köztársaság, Finnország, Szlovákia és Spanyolország) a nők zöld készségekkel kapcsolatos képzésének előmozdítása vagy a magasabb energiahatékonyságú gyermekgondozási létesítmények létrehozása és felújítása révén.

A 2. pillér digitális transzformációt támogató intézkedéseinek keretében több tagállam (pl. Ciprus, Észtország, Finnország, Lettország, Portugália, Spanyolország és Svédország) olyan fellépéseket valósított meg, amelyek célja a lányok és nők digitális készségeinek fejlesztése, valamint a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika, illetve az információs és kommunikációs technológiák területén való egyenlő képviseletének javítása (pl. Portugália, Olaszország).

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó 3. pillér keretében egyes tagállamok a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat úgy érvényesítették, hogy a pillér keretében a női vállalkozók jobb forráshoz jutásának javítására és a női tulajdonú induló innovatív vállalkozások támogatására irányuló intézkedéseket hoztak. Hasonlóképpen vannak olyan intézkedések, amelyek a nők vállalkozói készségeinek fejlesztését segítik. Számos tagállam konkrét nemi alapú jelentéstételi kötelezettségeket vagy célokat is bevezetett (pl. Ciprus, Franciaország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Szlovénia).

A 4. pillér intézkedései közé tartoznak a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség csökkentését (pl. Ausztria), a munka és magánélet közötti egyensúly és a munkafeltételek javítását (pl. Horvátország és Szlovénia), valamint a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének aktív munkaerőpiaci szakpolitikákban való megerősítését (pl. Spanyolország) célzó reformok, továbbá a nők munkaerőpiaci részvételét (pl. Olaszország) és a nők pénzügyi műveltségének javítását ösztönző beruházások (pl. Ciprus).

Az 5. pillér keretében az egészségügyi és tartós ápolás-gondozás rendszerek megerősítését célzó számos intézkedés célja a formális és informális gondozási szolgáltatások minőségének és nyújtásának javítása mind nemzeti, mind regionális vagy helyi szinten, csökkentve a háztartásokban gyakran nők által vállalt ápolási-gondozási feladatokat (pl. Ausztria, Cseh Köztársaság, Észtország, Litvánia, Olaszország, Spanyolország, Svédország, Szlovénia). Emellett egyes intézkedések kifejezetten hozzájárulnak a társadalmilag hátrányos helyzetben lévő terhes nők támogatásához és a túlnyomórészt nők által betöltött szakmák, például az ápolói szakma munkafeltételeinek javításához (pl. Ausztria és Svédország).

Végül a 6. pillér intézkedései között szerepelnek a koragyermekkori neveléshez való hozzáférés javítását célzó reformok és beruházások (pl. Ausztria, Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Görögország, Lengyelország, Németország, Olaszország, Spanyolország és Szlovákia), ami fontos segítséget jelent, illetve fontos feltételül szolgál a nők munkaerőpiaci részvételének támogatásához.

Eddig a nemek közötti egyenlőségre összpontosító 13 intézkedés rendelkezik teljesített mérföldkövekkel és célokkal, amint az alábbi néhány példában látható.

Példák a teljesített mérföldkövekkel és célokkal rendelkező, nemek közötti egyenlőségre összpontosító intézkedésekre

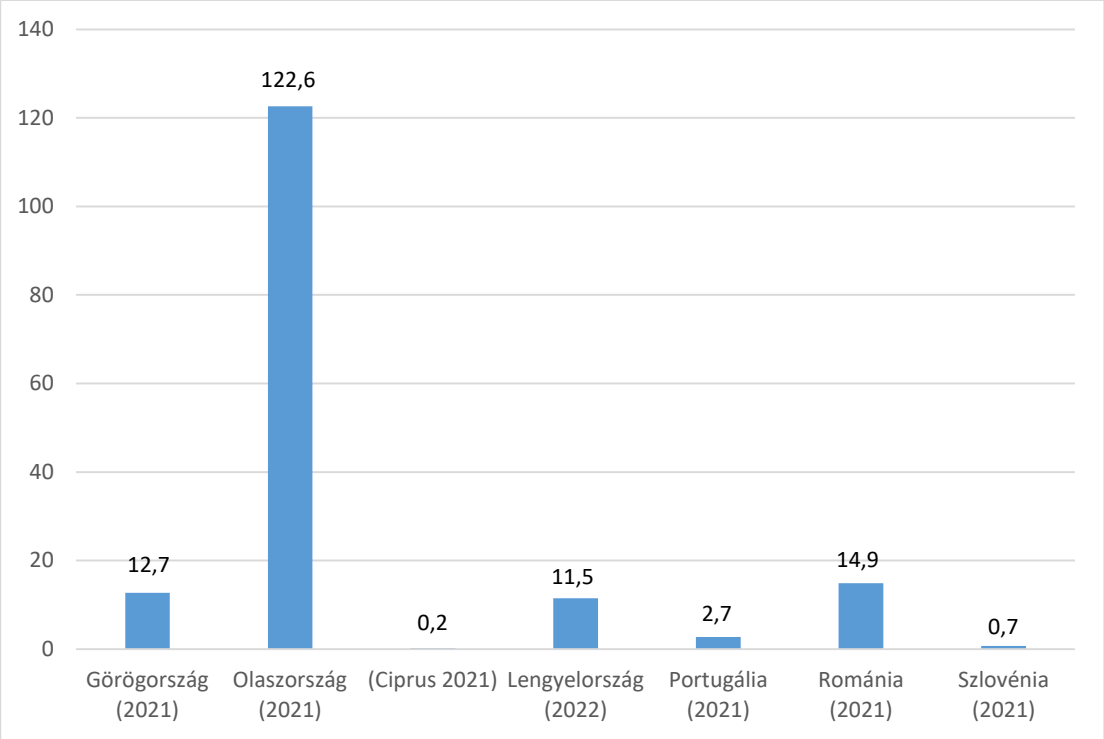
- **Olaszország** létrehozott egy alapot a nők vállalkozói készségének támogatására, és beruházásokat irányzott elő a családok potenciális sebezhetőségének megelőzésére, többek között a 0–17 éves gyermekek szüleinek támogatásával.
- **Görögország** új keretet hozott létre a munka és a magánélet közötti egyensúly javítása és a nemek közötti foglalkoztatási különbség megszüntetése érdekében.
- **Portugália** új digitális berendezéseket biztosított az iskolákban, hogy elősegítse a lányok és fiúk digitális készségeinek egyenlő mértékű fejlesztését, és támogassa a lányok és fiúk természettudományok, technológia, műszaki tudományok és matematika terén való egyenlő részvételét.
- **Spanyolország** új munkáltatói kötelezettségeket vezetett be a férfiak és nők egyenlő bérezésének és a bérek átláthatóságának biztosítására. Ez a reform segíteni fogja a helytelen munkaköri értékelések miatti diszkriminatív helyzetek (azaz az egyenlő értékű munkáért járó alacsonyabb fizetés) felismerését. Emellett felülvizsgálta a

III. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK: A FELMERÜLŐ KIHÍVÁSOKHOZ IGAZODÓ RUGALMAS ESZKÖZ

III.a. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek megerősítése az új kihívások kezelése érdekében

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a tagállamok számára rendkívül kedvező finanszírozási feltételek mellett áll rendelkezésre finanszírozás további reformok és beruházások támogatására. Fontos szem előtt tartani, hogy a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy terveiket a hitelekből finanszírozandó új reformok és beruházások hozzáadásával megerősítsék. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendelet a hitelek maximális összegét 2018-as árakon 360 milliárd EUR-ban határozza meg. Eddig mintegy 165 milliárd EUR hiteltámogatást kötöttek le, amint azt az alábbi 13. ábra mutatja. Ezért a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a tagállamok kérelmére rendelkezésre álló hitelek összege folyó árakon számítva mintegy 225 milliárd EUR. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott hiteleket hatásuk fokozása érdekében magánfinanszírozással is kombinálni lehet. A hitelkérelmek gyors feldolgozása, valamint a tisztességes és átlátható eljárás biztosítása érdekében a Bizottság a REPowerEU tervre vonatkozó módosító rendeletjavaslat részeként javasolta, hogy a tagállamok az új rendelet hatálybalépését követő 30 napon belül fejezzék ki szándékukat a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott hitelek lehetséges igénybevételével kapcsolatban.

14. ábra A lekötött hitelek áttekintése (milliárd EUR)

Forrás: Európai Bizottság

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz mint a REPowerEU terv célkitűzéseinek elérését támogató eszköz

Oroszország ukrajnai inváziója és a közelmúlt geopolitikai eseményei miatt a tagállamok példátlan kihívásokkal néznek szembe. Minden eddiginél fontosabbá vált a tagállamok rezilienciájának fokozása, valamint a stratégiailag fontos területeken történő közös és összehangolt beruházások az egész Unióban, a méltányosság és a szolidaritás elveinek betartásával. A hangsúly még inkább a zöld és a digitális átállás felgyorsítására, valamint a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség növelését célzó reformok és beruházások előmozdítására helyeződött át. Számos helyreállítási és rezilienciaépítési terv már tartalmaz intézkedéseket e kihívások kezelésére, és e meglévő intézkedések végrehajtásának felgyorsítása mindenképpen prioritást élvez.

A Bizottság javaslatot tett a REPowerEU tervre, amelynek egyik fő megvalósítási eszköze a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz. A REPowerEU terv célja, hogy választ adjon az európai energiarendszer átalakításának két sürgős okára: a gazdasági és politikai fegyverként használt, illetve az európai adófizetőknek évente közel 100 milliárd EUR-ba kerülő orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való uniós függőség fokozatos megszüntetése, növelve rezilienciánkat és felgyorsítva a tiszta energiára való átállást. Az „Irány az 55 %!” csomagra építve, valamint az energiaellátás és -tárolás biztonságával kapcsolatos intézkedések kiegészítéseként a REPowerEU terv további intézkedéseket irányoz elő a következők érdekében: 1. energiatakarékosság és az energiahatékonyság növelése, 2. az energiaellátás diverzifikálása, 3. a tiszta energiára való átállás felgyorsítása, valamint 4. a beruházások és reformok intelligens kombinálása. A bizottsági javaslat célja, hogy a tagállamok minden módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervben javaslatot tegyenek egy REPowerEU fejezetre. Ennek a fejezetnek azokra az intézkedésekre kell összpontosítania, amelyek hozzájárulnak a REPowerEU terv energiatakarékosság támogatására, az energiaellátás diverzifikálására és a megújuló energiaforrásokból előállított energia fosszilis tüzelőanyag otthonokban, az iparban, a közlekedésben és az energiatermelésben való felváltása érdekében való elterjesztésének felgyorsítására vonatkozó célkitűzéseihez. Ez a fejezet a fenti célkitűzéseket támogatja a munkaerő zöld készségek felé történő gyorsított átképzése, valamint a zöld átálláshoz kapcsolódó kulcsfontosságú anyagok és technológiák értékláncainak támogatása révén.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára további forrásokat javasoltak, hogy választ lehessen adni ezekre a példátlan geopolitikai kihívásokra. Az uniós energiaellátás diverzifikációjának és biztonságának növelése, valamint az EU fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentése elengedhetetlen a sikeres és fenntartható helyreállításhoz. A tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy kihasználják a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz fennmaradó hitelkeretét, és a hiteleket a REPowerEU terv célkitűzéseivel összhangban álló intézkedések támogatására használják fel. A Bizottság továbbá arra is javaslatot tett, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz rendelkezésre álló forrásait 20 milliárd EUR-val

növeljék az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer jelenleg a piaci stabilizációs tartalékban lévő kibocsátási egységeinek értékesítése révén annak érdekében, hogy a tagállamok segítséget kapjanak e kihívások kezelésében. Végül a javaslat lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy kérésükre átcsoportosítsák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközbe a megosztott irányítású programok keretében kiosztott allokációjuk egy részét. Különösen a közös rendelkezésekről szóló rendelet alapján a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó allokációjuk nagyobb része (5 %-ról 12,5 %-ra való emelés), illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap szerinti nemzeti allokációjuk legfeljebb 12,5 %-a fordítható a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekre, tekintettel a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az említett programok célkitűzései közötti nagy fokú összhangra.

A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek megfelelő helyzetben vannak e sürgős prioritások végrehajtásához. A tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési tervei stratégiai keretként szolgálnak majd a reformok és beruházások számára, hogy a REPowerEU terv célkitűzéseivel összhangban közös európai fellépést biztosítsanak a reziliensebb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiarendszerek érdekében. A módosított terveknek ki kell térniük a 2022-es országspecifikus ajánlásokra, különös tekintettel az energia területére vonatkozó ajánlásokra.

III.b. Előrelépés: iránymutatás a tagállamok számára a tervek aktualizálásához

A REPowerEU terv keretében a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekről szóló új iránymutató feljegyzés biztosítja a szükséges információkat és utasításokat a tagállamok számára, hogy az aktualizált allokációval összefüggésben módosítsák terveiket, miközben azokat a REPowerEU célkitűzéseire irányuló reformokkal és beruházásokkal egészítik ki.

Ez az új iránymutatás a meglévő tervek módosításának folyamatára összpontosít, míg a 2021. januári iránymutatás[28] továbbra is érvényes a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek általános előkészítésére. Az új iránymutató feljegyzés konkrétan meghatározza, miként kell felépíteni a REPowerEU tervre vonatkozó fejezetet, és annak mit kell tartalmaznia:

A Bizottság az iránymutató feljegyzésben azt is egyértelművé tette, hogy a REPowerEU tervre vonatkozó fejezetek helyreállítási és rezilienciaépítési tervekhez történő hozzáadása nem késleltetheti a tervek végrehajtását. Fontos, hogy a tagállamok továbbra is a meglévő helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtására összpontosítsanak annak érdekében, hogy előrelépés történjen a mérföldkövek és célok tekintetében, figyelembe véve, hogy ezek mennyire relevánsak a világjárvány gazdasági hatásaiból való gyorsabb kilábalás és a reziliencia növelése szempontjából.

A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek módosításának ezért kellően megalapozottnak kell lennie, és meghatározott helyzetekre kell korlátozódnia a további beruházások és reformok

[28] Bizottsági szolgálati munkadokumentum (2021) 12 final.

gyors elfogadása és mozgósítása céljából. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek ambícióit nem szabad csökkenteni, különösen az országspecifikus ajánlásokat kezelő reformok tekintetében.

Következtetés

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt 2021 februárjában hozták létre azzal a céllal, hogy a fenntartható reformok és beruházások végrehajtásának felgyorsításával előmozdítsa az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohézióját, és jelentős pénzügyi támogatást nyújtson a tagállamoknak a Covid19-válsággal összefüggésben. Tizennyolc hónappal később jelentős előrehaladásra került sor: a tagállamok által előterjesztett ambiciózus reform- és beruházási menetrend végrehajtása határozottan halad előre, támogatva Európa zöld és digitális átállásának felgyorsítását.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz továbbá az Európai Unió jövőorientált stratégiájának sarokkövévé vált, mivel a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek meghatározzák a beruházások és reformok menetrendjét az elkövetkező évek inkluzív és fenntartható növekedésének ösztönzése érdekében. E tekintetben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz segíteni fogja a tagállamokat a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek leküzdésében a kifejezetten a nemek közötti egyenlőségre összpontosító intézkedések, valamint a hat szakpolitikai pilléren belül az egyenlőség általános érvényesítésének támogatása révén.

Az eszköz egyedülálló jellege – keresletvezérelt, teljesítményalapú eszközként – szintén pozitívan bizonyította hatékonyságát ebben a korai szakaszban. Támogatja az egymást erősítő reformok és beruházások olyan kombinációjának végrehajtását, amelyeket a tagállamokkal közösen és a tagállami szükségletekhez igazodva alakítottak ki, és amelyek megfelelő ösztönzőket biztosítanak középtávú végrehajtásukhoz.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozása óta a példátlan geopolitikai és gazdasági események drámai hatást gyakoroltak az uniós társadalomra és gazdaságra, amely most az ukrajnai orosz invázió hatásából eredő új válsággal is szembe néz. A meglévő helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt, a zöld és digitális átállás megvalósítására irányuló intézkedések továbbra is alapvető fontossággal bírnak, és azokat teljes mértékben végre kell hajtani. Emellett a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben szereplő számos intézkedés várhatóan már most is hozzájárul majd az új kihívások kezeléséhez. Ugyanakkor a közelmúltbeli geopolitikai és gazdasági fejlemények még nagyobb sürgősséget és még ambiciózusabb célokat követelnek meg az uniós energiaellátás rezilienciájának jelentős javítása, az energiaimporttól való függőség csökkentése és az igazságos átmenet támogatása tekintetében. Ehhez további beruházásokra és reformokra van szükség, mind uniós, mind nemzeti szinten.

Ebben az összefüggésben a Bizottság – tekintettel a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz első kézzelfogható eredményeire – azt javasolta, hogy ez az eszköz legyen a REPowerEU terv fő megvalósítási eszköze[29]. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz rendelkezésre álló hitelkapacitása, valamint a javasolt további finanszírozási források hozzájárulhatnak Európa nyitott stratégiai autonómiájának megerősítéséhez, az Unió fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez, valamint a megújuló energiaforrásokból előállított energia támogatásához és az energiafogyasztás általános csökkentéséhez. Az ambícióikat erősítő REPowerEU tervre vonatkozó fejezettel a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek jó helyzetben vannak ahhoz, hogy a reziliensebb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiarendszerekre irányuló közös európai fellépést biztosító reformok és beruházások kulcsfontosságú európai stratégiai keretéül szolgáljanak.

[29] Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az (EU) 2021/1060 rendelet, az (EU) 2021/2115 rendelet, a 2003/87/EK irányelv és az (EU) 2015/1814 határozat módosításáról. A teljes szöveg elérhető a következő internetes címen: https://ec.europa.eu/info/files/proposal-regulation-european-parliament-and-council-amending-regulation-eu-2021-241-regards-repowereu-chapters-recovery-and-resilience-plans-and-amending-regulation-2021-1060-2021-2115-2003-87-ec-2015-1814_en